

Wat maakt Walcheren?

Beeldverhaal van het Walcherse landschap
t.b.v. scenariostudie Noordwestroute

Rapportage landschapsonderzoek

29 oktober 2024

FEDDES/OLTHOF

Inhoud

Inleiding	3
Opgave	4
1. Het verhaal van het Walcherse landschap	5
2. Impact en kansen van de Noordwestroute	37
3. Landschappelijke bouwstenen voor de scenario's	50
Conclusies en aanbevelingen	83
Bronnenlijst	85

Inleiding

Aan Feddes/Olthof Landschapsarchitecten is gevraagd een onafhankelijke landschappelijke blik te werpen op de verkeerskundige opgave van de Noordwestroute (Plan Noordwestroute 2024). Voorafgaand hieraan heeft adviesbureau Goudappel vier verkeerskundige scenario's opgesteld.

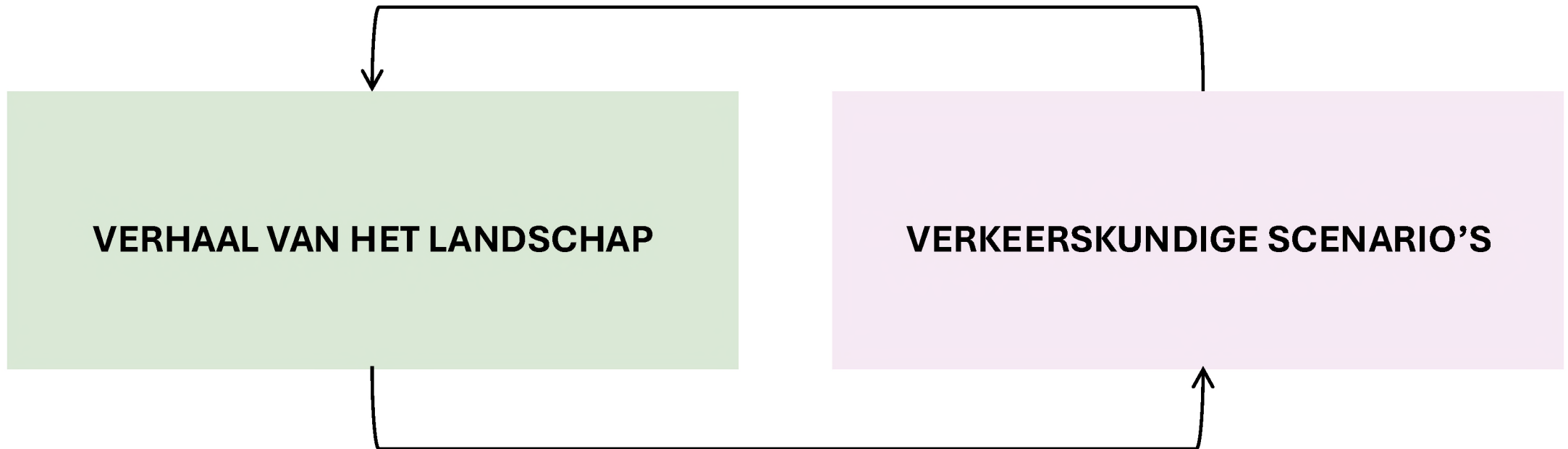
Middels een ruimtelijke analyse is het verhaal van het landschap in beeld gebracht; getoetst welke impact de scenario's daarop hebben; en gekeken hoe vanuit het landschap sturing zou kunnen worden gegeven aan de scenario's en de verdere uitwerking daarvan.

Voorliggende rapportage is hier het resultaat van. Dit document neemt de lezer op beeldende wijze mee in het verhaal van het landschap en hoe dit zich verhoudt tot de verkeerskundige scenario's die zijn opgesteld. De rapportage beoogt een stem te geven aan de 'taal van het landschap'. *Impact op het landschap en kansen voor het landschap* komen aan de orde.

Het is nadrukkelijk het resultaat van een eerste verkenning, bedoelt als aanzet voor verdere uitwerking en onderzoek.

Opgave

TOETSING van de scenario's
impact en afweging

STURING aan de scenario's
ontwikkelingen en kansen

1. Het verhaal van het Walcherse landschap

Ontstaansgeschiedenis i.r.t. de wegenstructuur

An aerial photograph of a rural landscape. The foreground is dominated by large, rectangular fields, some of which are brown and appear to be recently plowed, while others are green. A winding river or canal flows through the middle ground. In the background, a town or village is visible, with various buildings and a church spire. The sky is clear and blue.

“Onze beleving van het landschap wordt intenser naarmate we er meer van weten. Elk landschap is dynamisch en het aanzien ervan zal in de loop van de tijd veranderen. Wie er oog voor heeft, herkent de aspecten van de landschapsgeschiedenis.”

(Landschapsatlas van Walcheren, Bos & Böttcher (2008))

Op basis van de ruimtelijke analyse zijn 3 tijdslagen te onderscheiden:

Landschapskarakteristieken ↔ Karakteristieken van de wegenstructuur

De ondergrond als basis

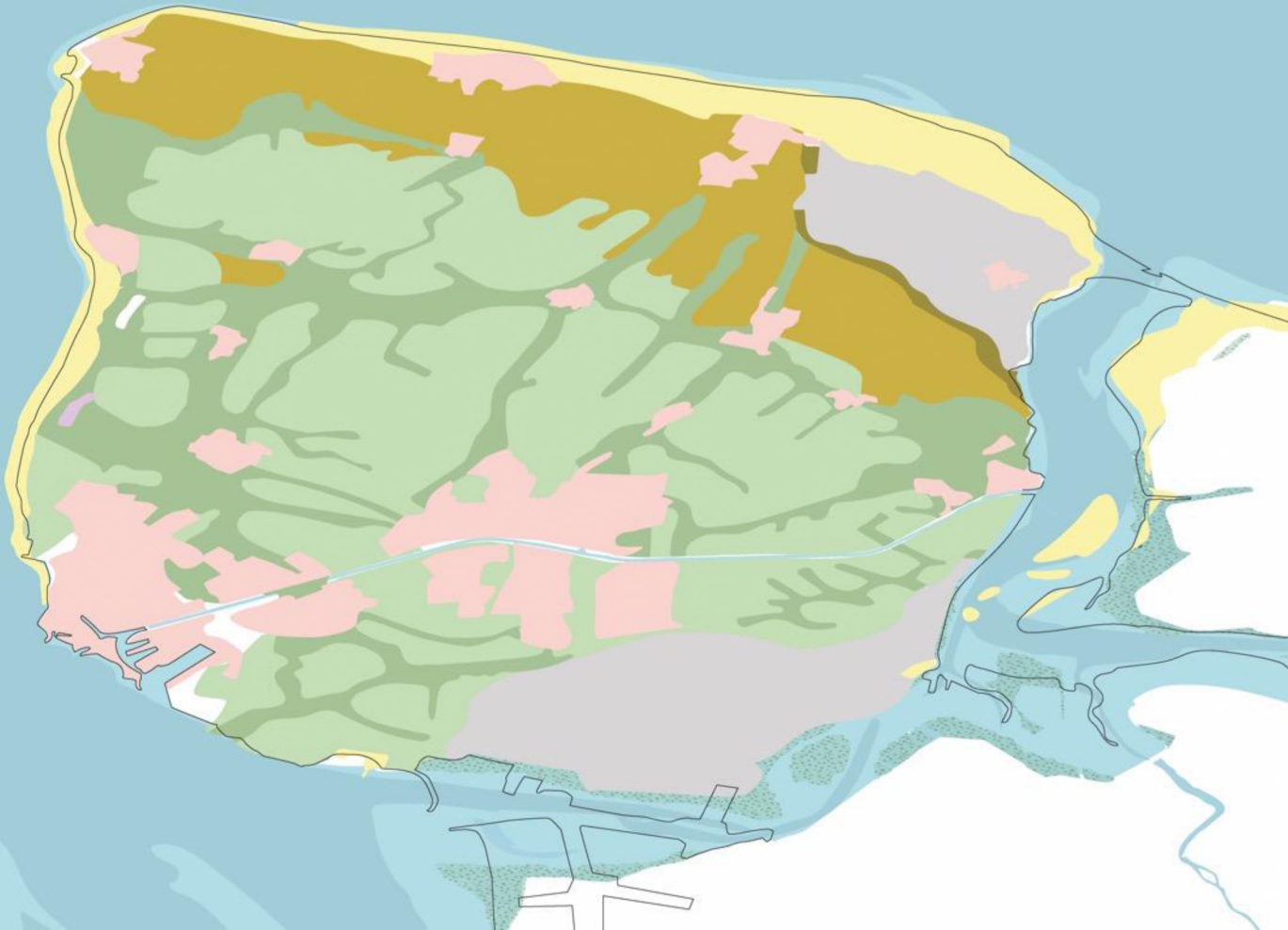
De ondergrond als basis

Landschapskarakteristiek

*Indruk van het afwisselende
landschap met duinen en lager
gelegen dorpen in het groen,
omringd door akkers en weiden*

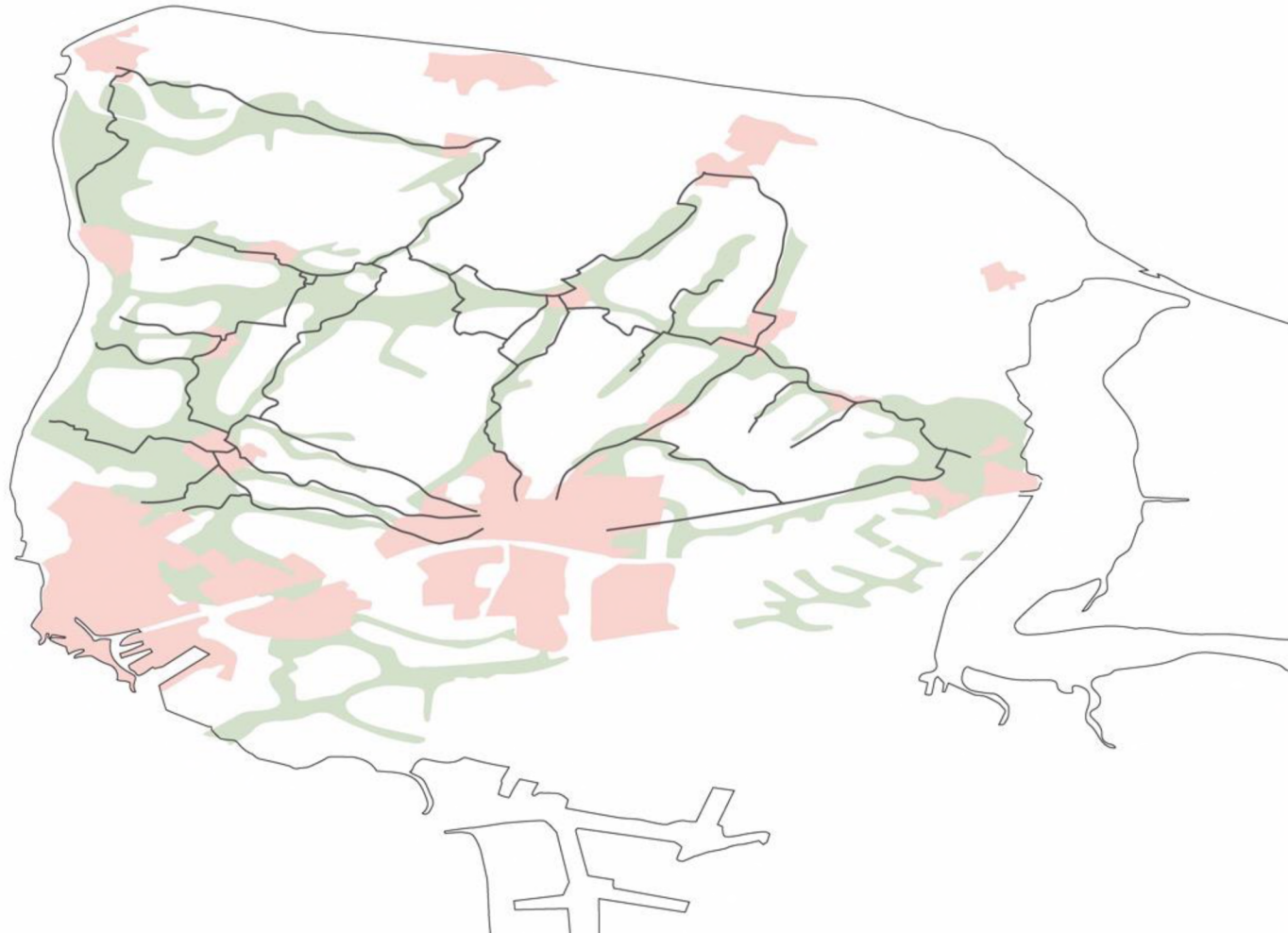
Landschapskarakteristieken

Landschapstypen:

- Kustzone
*Strand- en duinlandschap,
hoog en droog*
- Kleiplaatgronden
*Oude strandwallen,
hoog en droog*
- Oudland:
Kreekruggen en poelgronden
*Getijdegebied,
hoog en droog, laag en nat*
- Nieuwland
*Jonge polders door aan- en opwas,
laag en nat*

Karakteristieken van de wegenstructuur

Ligging in het landschap:

- Kronkelige hoofdroutes over de kreekkruggen, hoog en droog
- Oriëntatie op Middelburg

Ontwikkelingen in de tijd

Tekeningen door P.A. Schippers uit het wandelverslag van Jacobus Craandijk (ca. 1880)

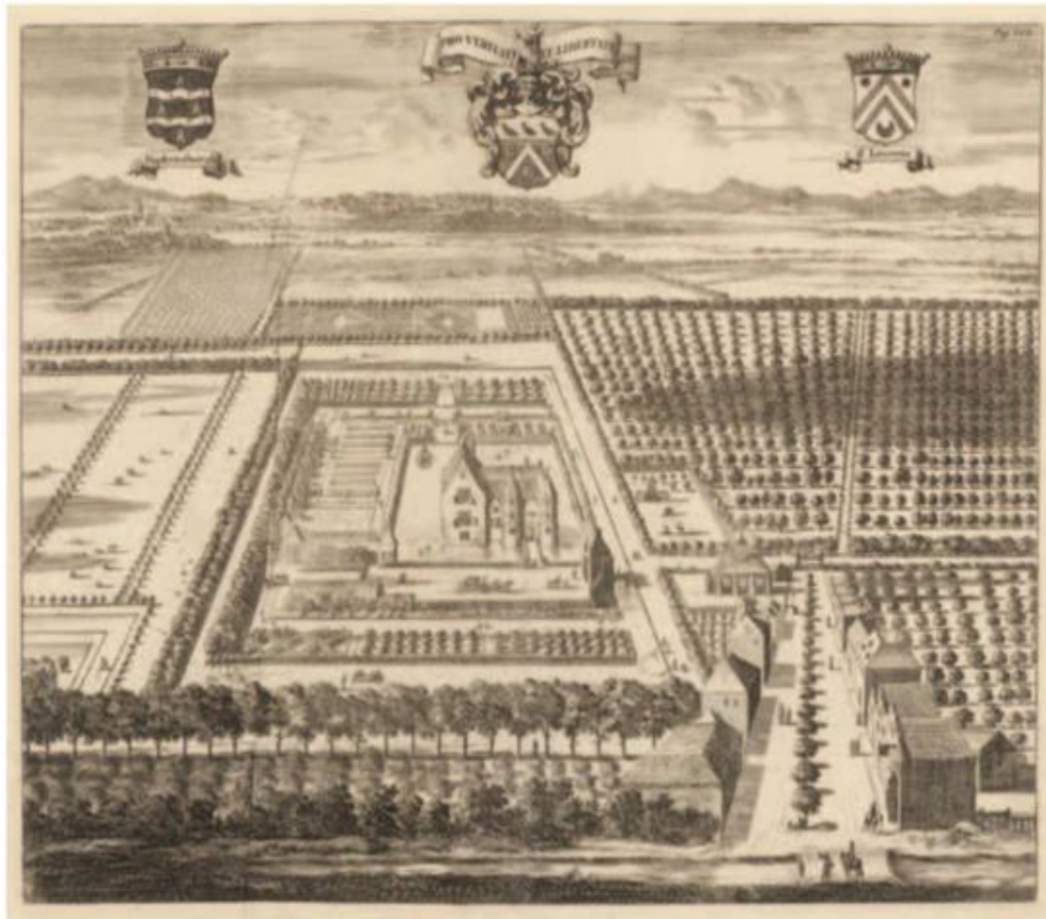
Landschap van buitenplaatsen en kleinschalige landbouw

“Langs hoge iepen en grijze wilgen, langs uitgestrekte weilanden, van boschjes omringd en goudgeel gekleurd door de bloemen, in schaduwrijke laantjes, waar het invallend licht geestig door het loover speelt en de vogels fluiten en zingen en tjilpen, voorbij kloeke hofsteden met hun tuinen en boomgaarden, loopt het slingerend voetpad lustig voort.”

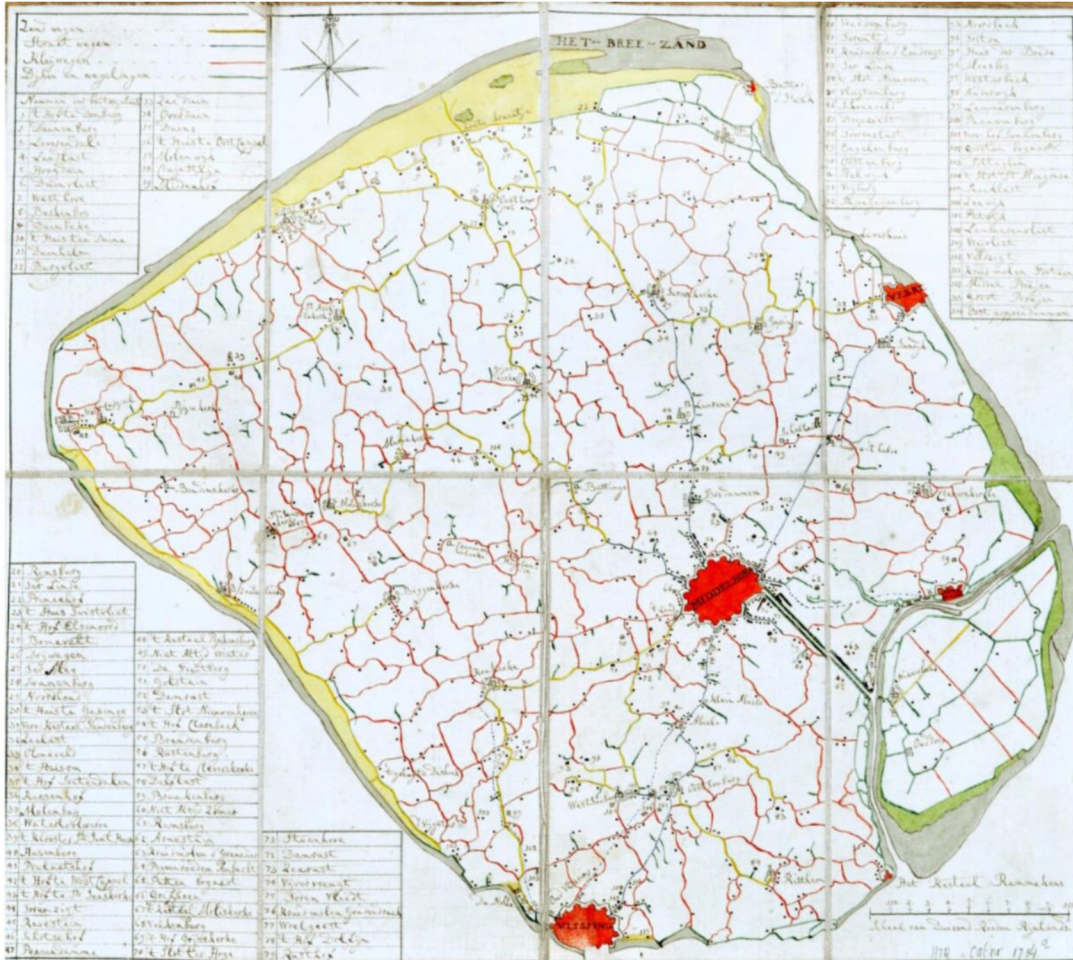
(Jacobus Craandijk over 19^e eeuwse Walcheren)

Buitenplaatsen

Besloten landschap door landgoederenzones op de kreekruggen 'De Tuyn van Walcheren'

Kleinschalige landbouw

5.35A

Fijnmazig, half open landschap met beplante boerenerven, heggen en hagen tussen de weiden en akkers, kronkelige (klei- en zand)wegen

Heggen en hagen

“Dan overzien wij weêr de vette akkers, waar de boer zijn krachtig driespan drijft en waarachter van verre de boschpartijen van Overduin en de blinkende duinen zich vertoonen.”

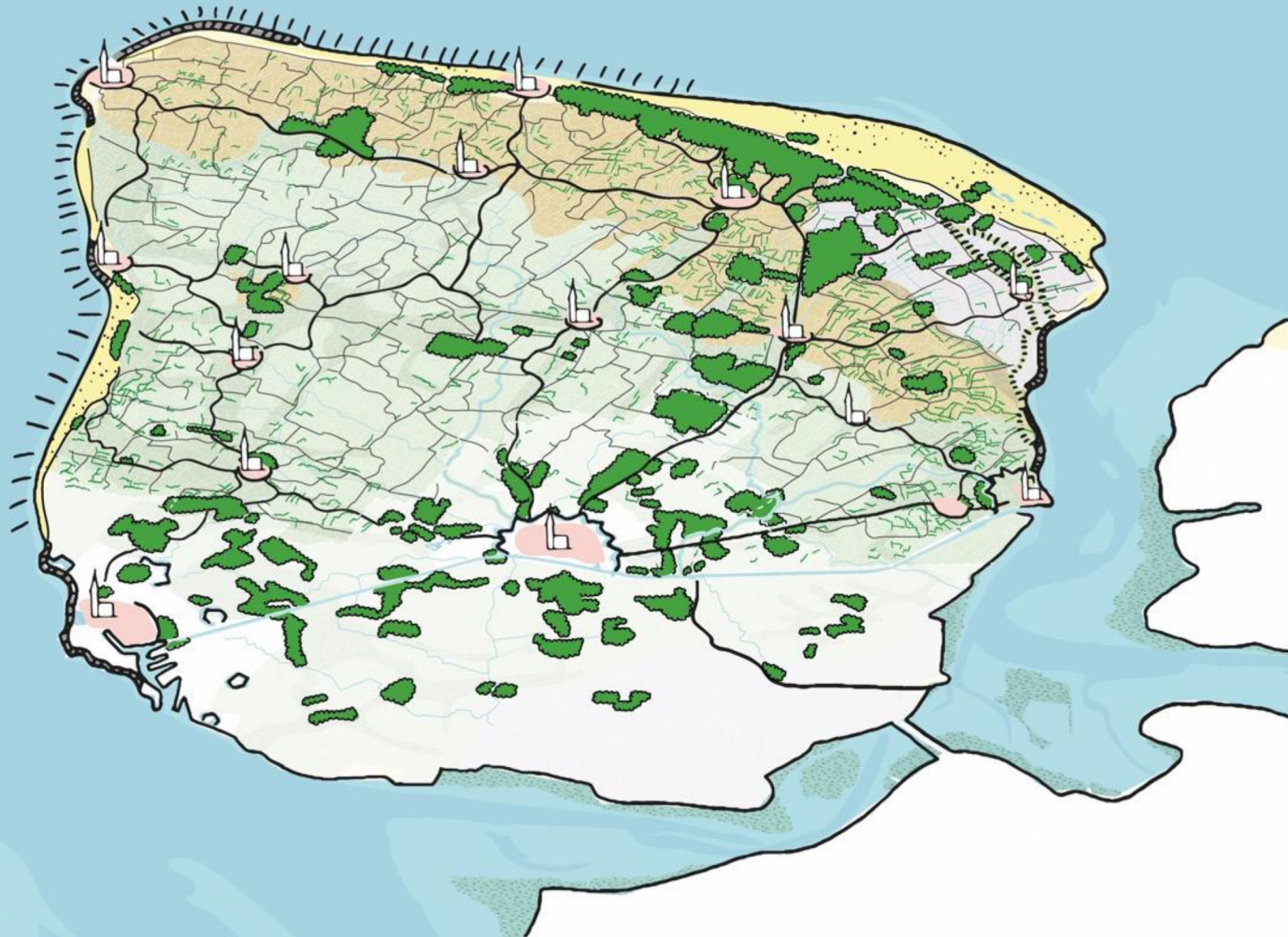

Oude foto vanaf de duinen, hier zie je goed alle heggen en bosjes, ca. 1890

Prent uit de 17^e eeuw toont het historisch fijnmazige, groene Walcherse landschap (Bosvisie p. 57)

Landschapskarakteristieken

'Kreekruggen en Tuynen'

- Bewoning op de kreekruggen: verspreide ringdorpen en beplante boerenerven
- Besloten landgoederengordels op de oude strandwallen en kreekruggen
- Op de kreekruggen pluksgewijs grote open ruimtes door akkerbouw
- Tussen de kreekruggen open poelgronden met graslanden
- Heggen en hagen tussen weiden en akkers (vroeger veel meidoorn)
- Kustzone met halfopen karakter, bebossing en schrale graslanden

Karakteristieken van de wegenstructuur

Ligging in het landschap:

- Wegenstructuur als fijnmazig craquelé van kleinschalige, vaak doodlopende, kromme wegen voor agrarisch gebruik

(Weg)beplanting:

- Gekoppeld aan landgebruik van de landschapstypen:
 - Kleiplaatgronden: heggen/hagen langs wegen en perceelsgrenzen
 - Poelgronden: veel lage hagen tussen de weiden (nu enkel erfbeplanting van over)
 - Kreekruigen: open akkers en erfbeplanting rond boerderijen
 - Nieuwland: veel beplanting bij erven, langs wegen en perceelsgrenzen (nat karakter)

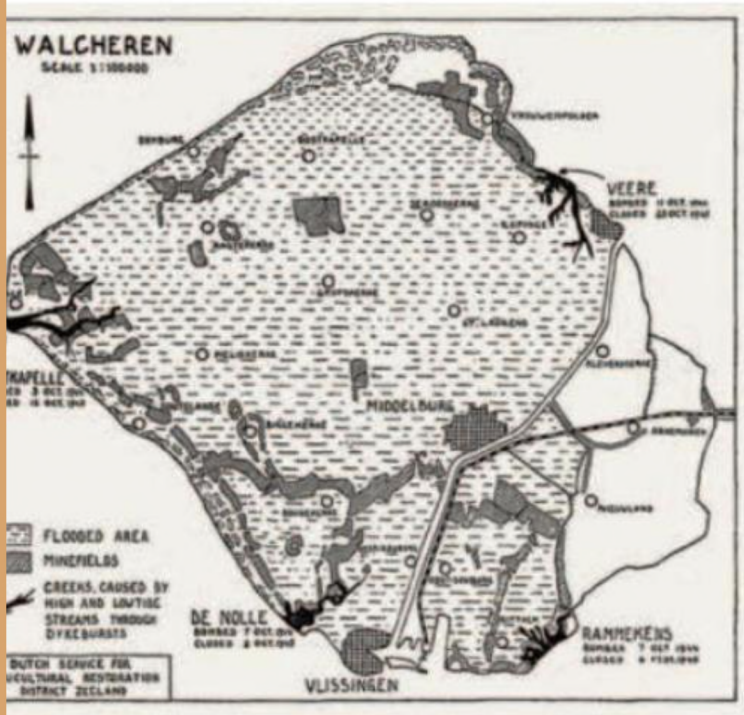
Het huidige landschap

Het huidige landschap

Ontwikkelingen van de 20^e eeuw

Inundatie 1944

Reconstructieplan 1947

Deltawerken 1961

Inundatie en reconstructie

“Het oude Walchersche landschap van voor de inundatie zal nooit meer terug kunnen keeren door de totale vernietiging van alle plantengroei en als gevolg van de grootere kavelstructuur en de meer rechte wegen.”

Uit: Het Nieuwe Walcheren. Rapport uitgebracht door de Snelcommissie Walcheren (1946)

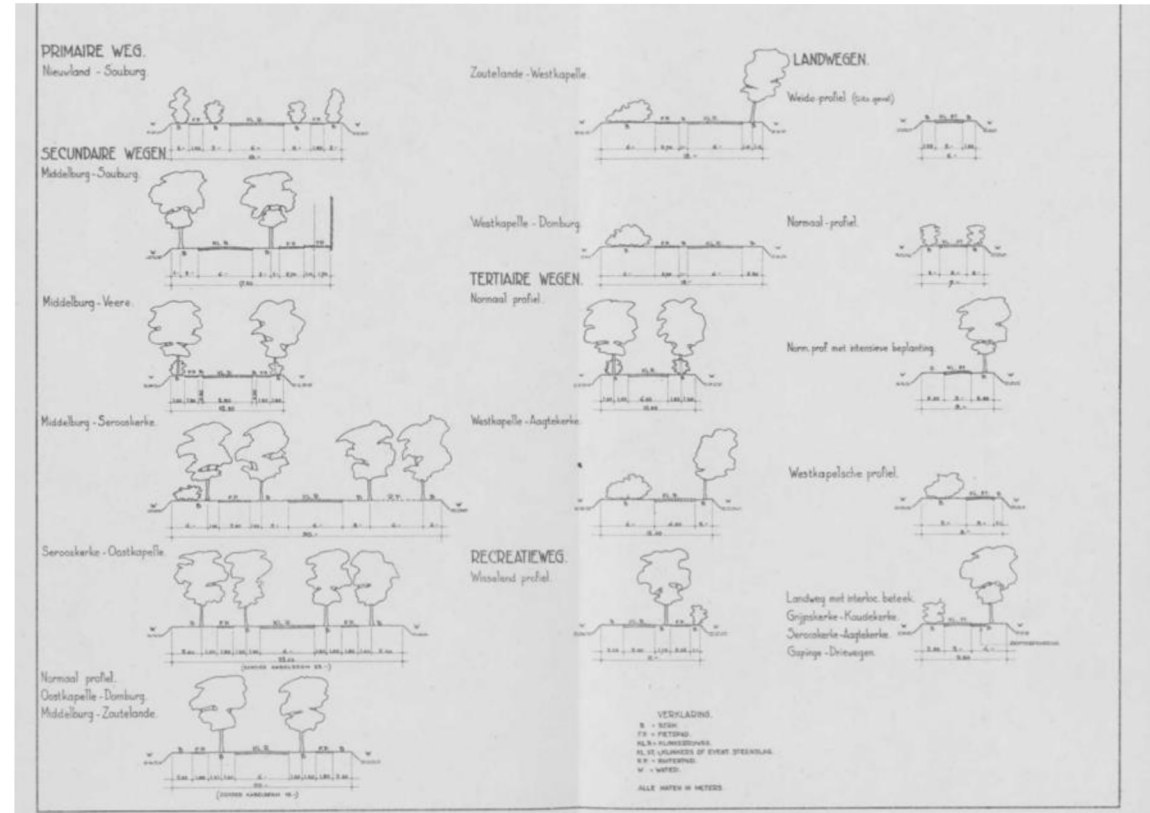

“Door de nieuw aan te brengen landschapselementen en de verdere relictten van het oude Walcheren, alsmede door den aard van de beplanting, is er echter naar gestreefd het nieuwe landschap een uitgesproken Walchersch karakter te geven.”

Uit: Het Nieuwe Walcheren

Reconstructie

“Gestreefd zou moeten worden “naar het doen voortleven en ten deele herscheppen van het als het ware van nature onstane karakter met het daarmee gepaard gaande schoonheid van het eiland Walcheren, voorheen zo terecht de Tuin van Zeeland genoemd”

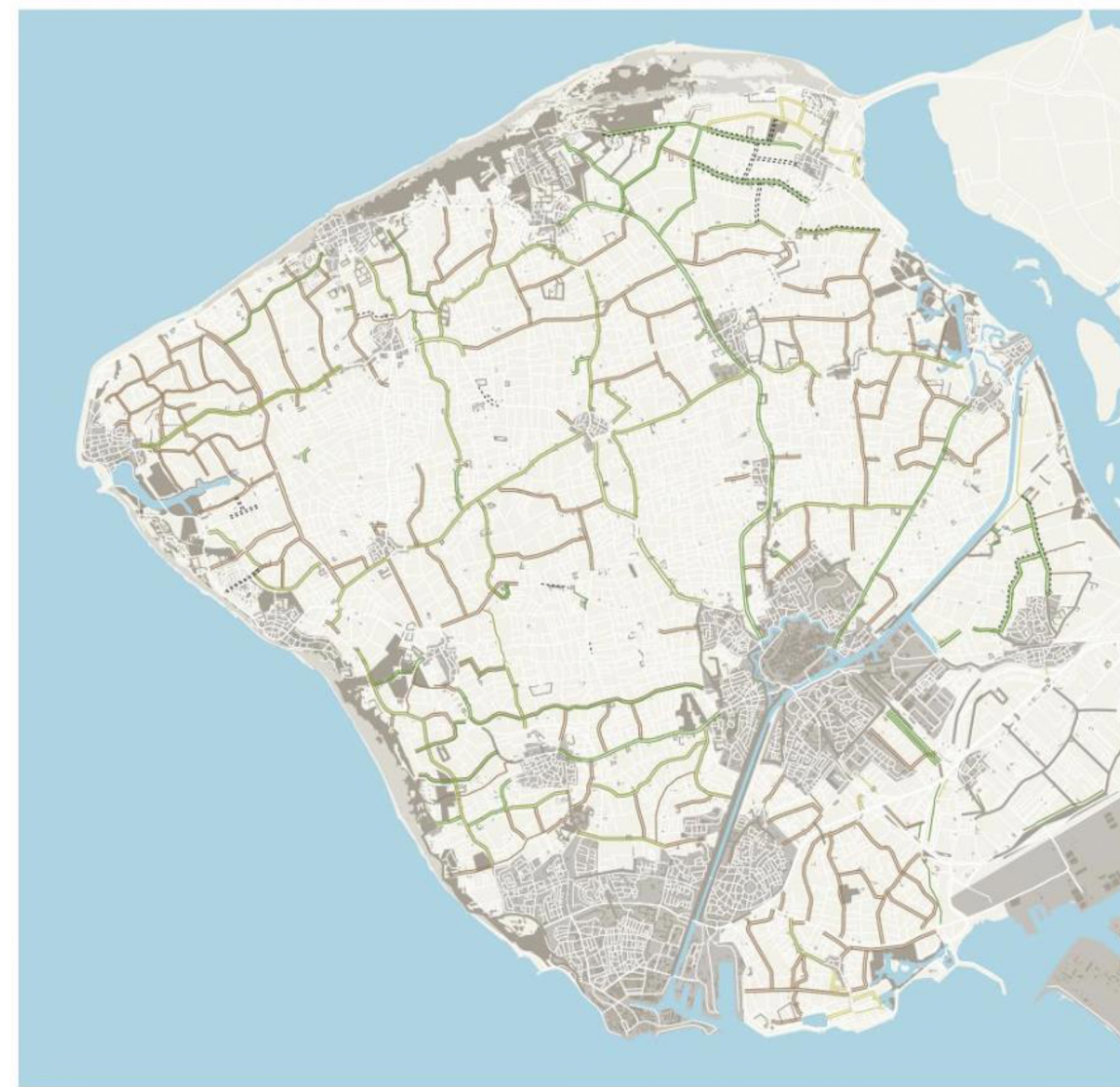

- Herverkaveling en inrichting voor landbouw, industrie en recreatie op basis van geomorfologie
- Wegenstramien had drie basisvoorwaarden:
 - Op Walcheren geen autosnelwegen, behalve de rijksweg Nieuwland – Vlissingen
 - Zoveel mogelijk oude wegtracés volgen t.b.v. landschap en kosten
 - Hoofdverkeerswegen zoveel mogelijk door de dorpskommen

Groenstructuurplan

- Niet alle beplanting goed uitpakkt vanwege klimaat, zuinigheid, kosten, slecht onderhoud..
- Diverse kaalslagen door ziekten en beheer
- Groenstructuurplan '90: gefaseerde omvorming
- Resultaat is opener landschap dan bedoeld tijdens de reconstructie

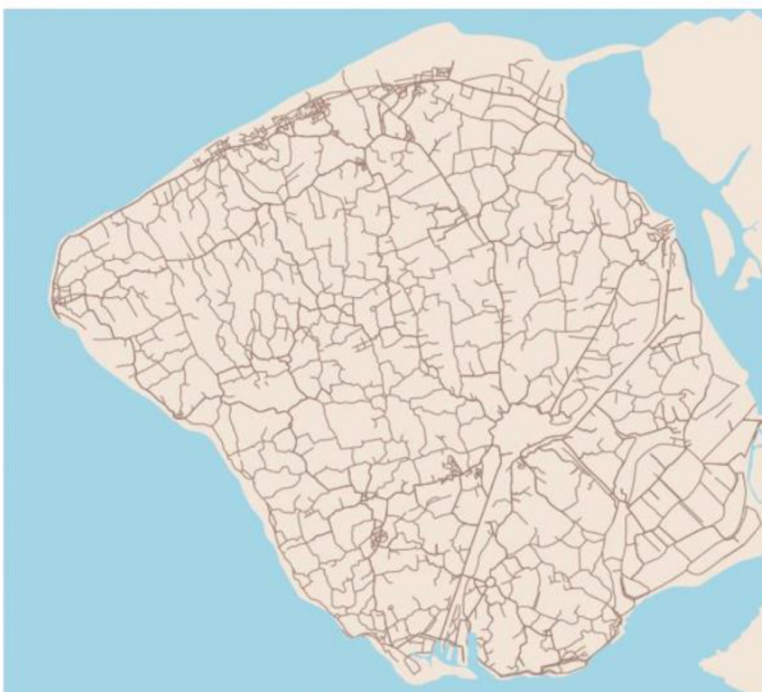
GROENSTRUCTUURPLAN

			laanbomen
			laanbomen met ondergroei
			knotbomen
			singel met struikvormers
			te verwijderen beplanting
			bosstrook

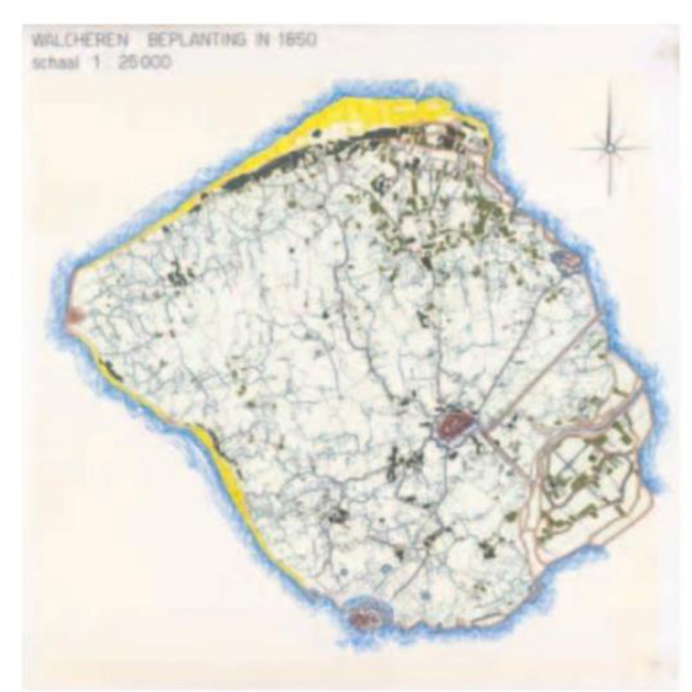
Verkaveling vóór de reconstructie

6.24 A

Wegenstructuur vóór de reconstructie

6.25 A

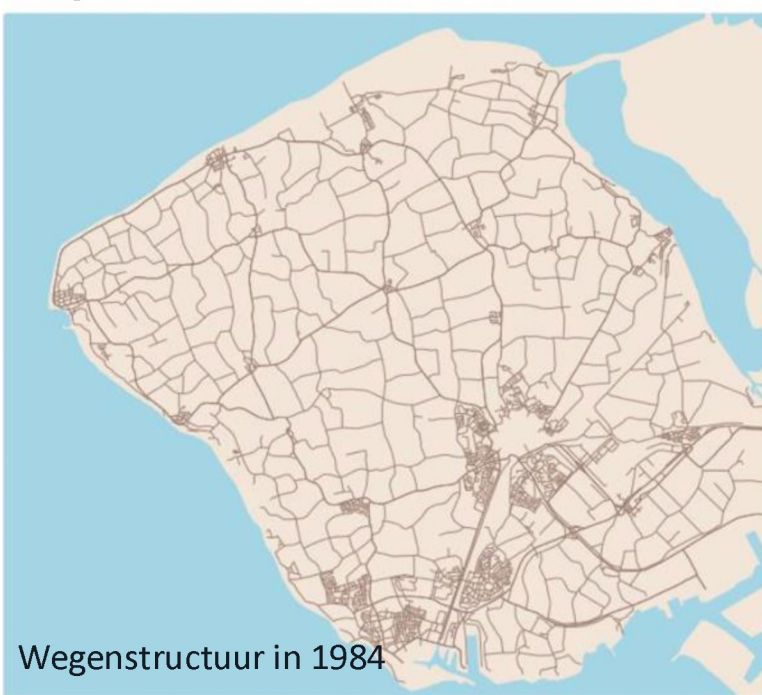

Beplanting in de 19^e eeuw

6.26 A

Verkaveling in 1984

Wegenstructuur in 1984

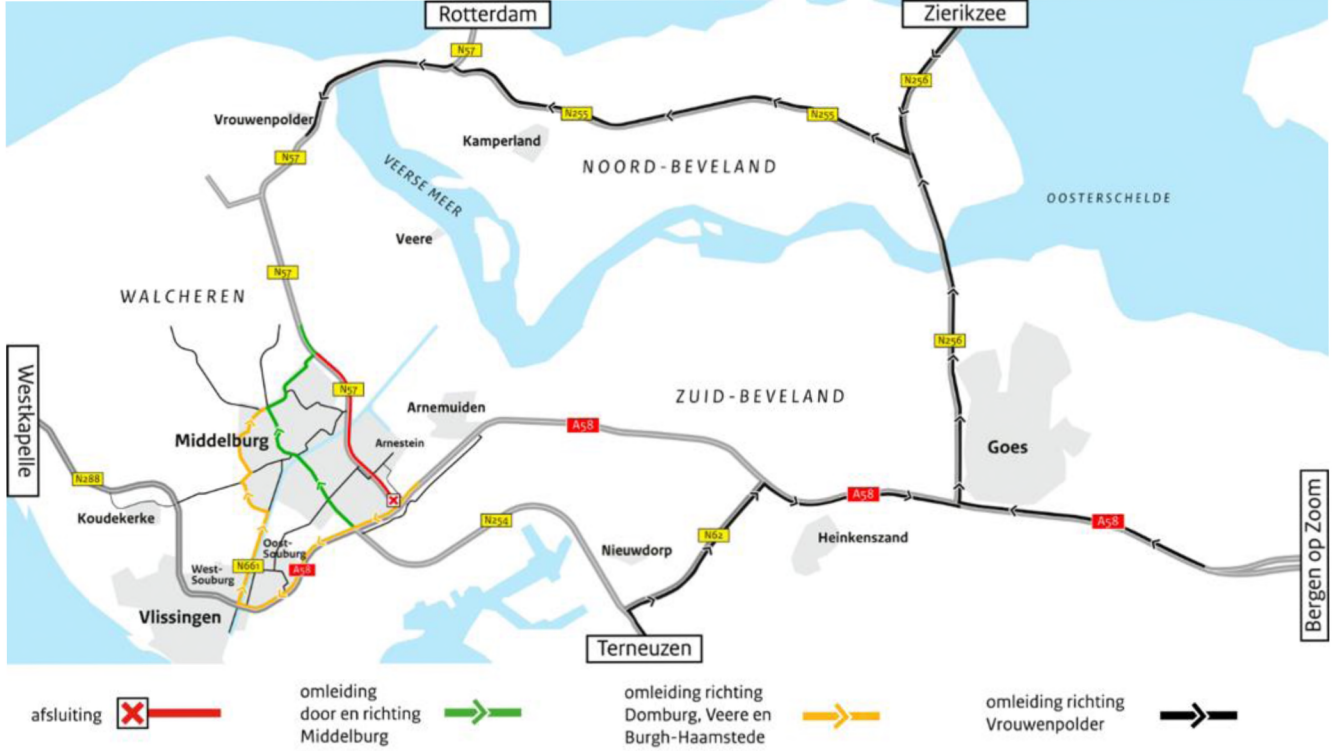
'De nieuwe Tuyn van Zeeland' plan 1946

6.26 B

Deltawerken & N57

1961 Veerse Gatdam gesloten

N57 sinds 1968 onderdeel Rijkswegenplan

- Nieuwe wegen: recht, gestroomlijnd, grootschalig

Huidige landschappelijke beleving

Kruipdoor, sluipdoor

Huidige landschappelijke beleving

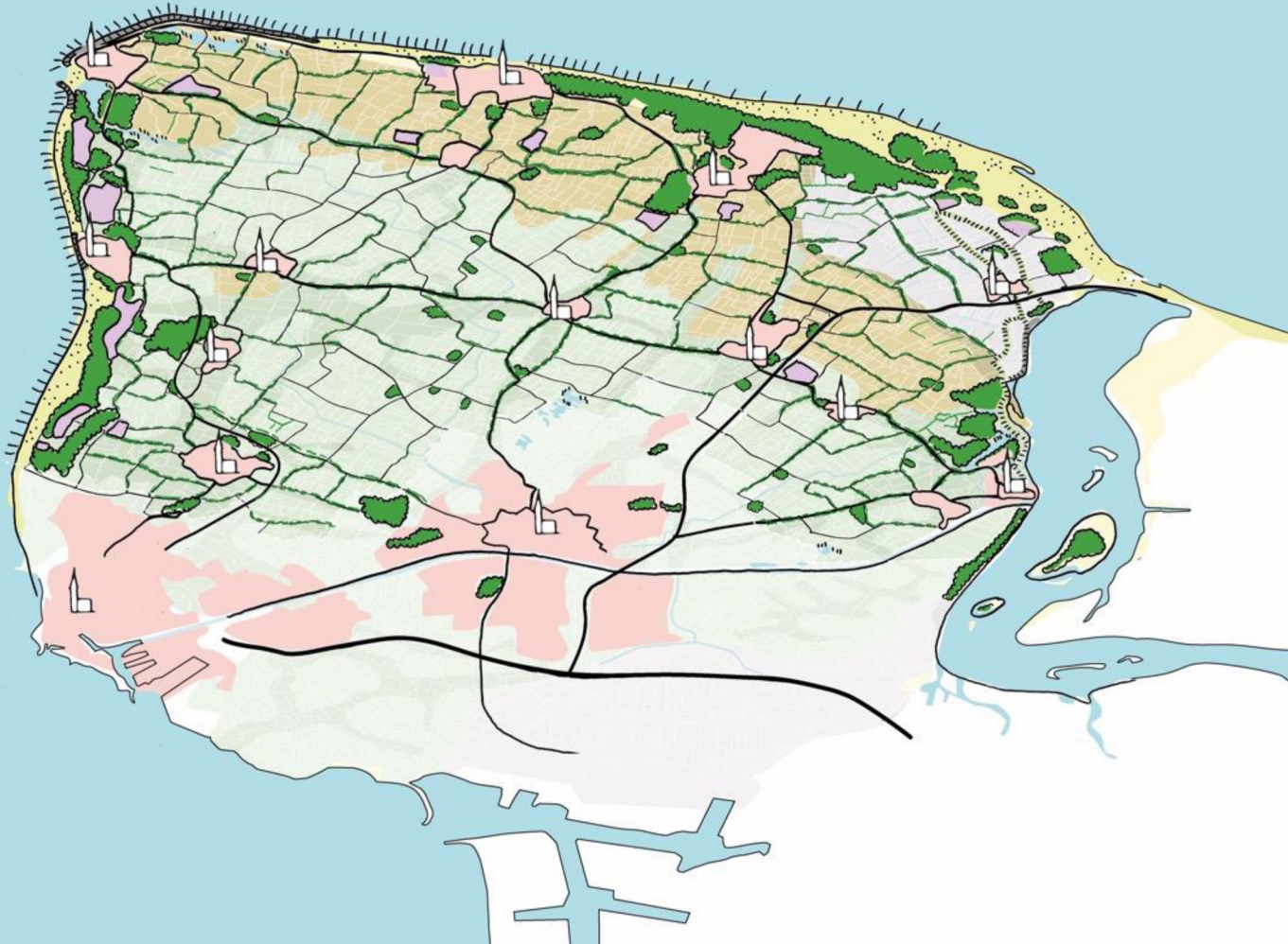
Van dorp naar dorp, markante eilandjes

Huidige landschappelijke beleving

Plekken van rust en stilte, beleving van contrasten

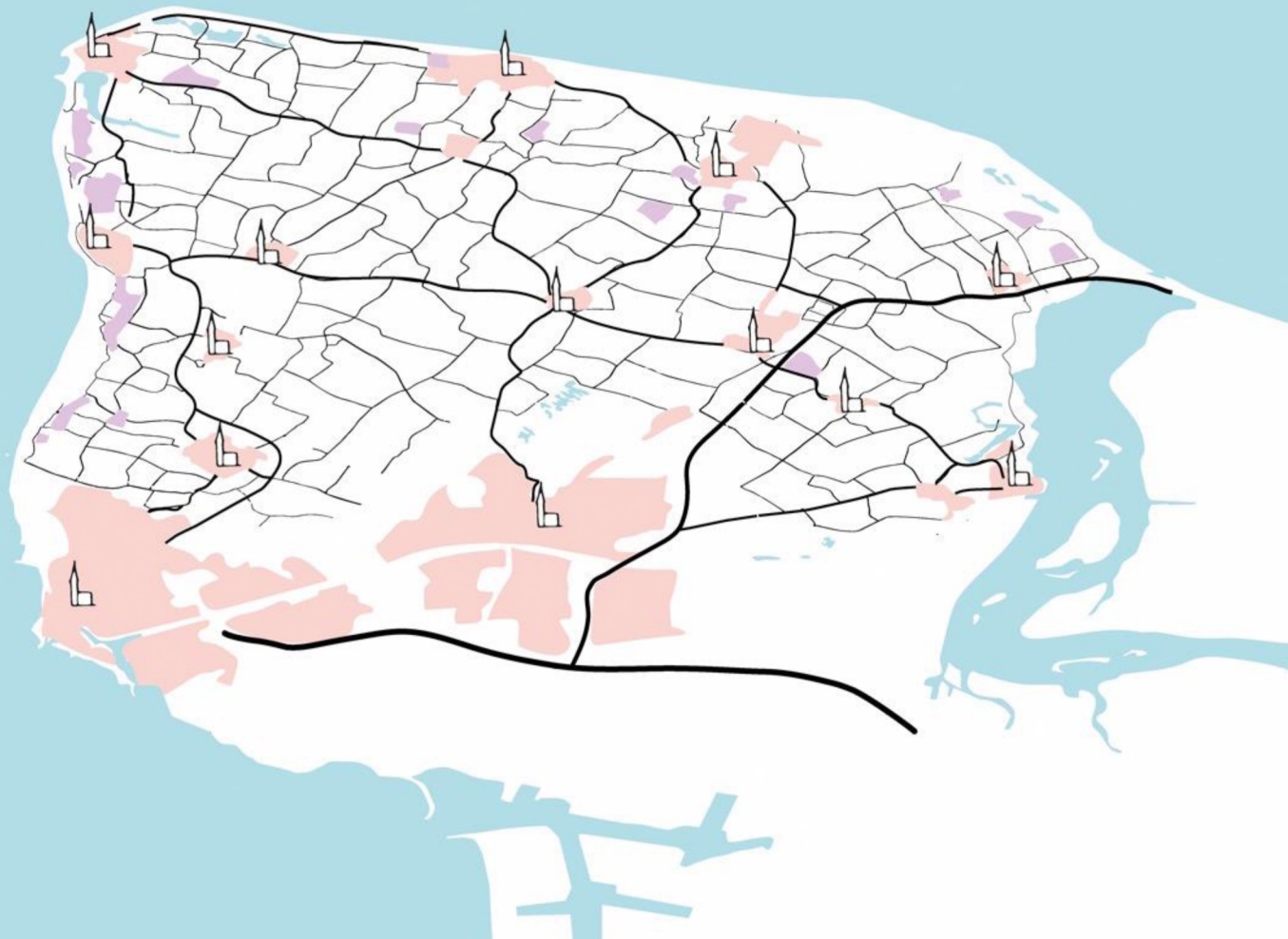
Landschapskarakteristieken

‘Inundatie, reconstructie, Deltawerken’

- Na inundatie reconstructie
- Schaalvergroting landbouw: grootschaligere verkaveling
- Uitbreiding van steden en dorpen: nieuwe verbindingswegen
- Toename badplaatsen, bebouwing en beplanting in de duinrand
- Ook toename van beplanting rond andere recreatieve plekken, zoals kreekruigen
- Toename van natte natuur, zoals bij Westkapelle en tussen Grijsperke, Sint Laurens en Buttinge
- Aanleg Deltawerken met bovenregionale wegen

Karakteristieken van de wegenstructuur

Ligging van de wegen:

- Grootschalige inpassing van (bovenregionale) wegen
- Gestroomlijnde, rechtgetrokken en minder landweggetjes
- Hoofdwegen zoveel mogelijk door de dorpskommen (5-sprong Grijskerke)
- (Kust)dorpen verbonden door nieuwe oost-west wegen

(Weg)beplanting:

- Wegbeplanting gekoppeld aan typen wegen (primair t/m recreatiewegen)
- Over het hele eiland vergelijkbare opgaande wegbeplanting en enkele grotere open ruimtes daartussen (m.n. in de poelgronden)

- Iedere tijdslaag heeft een eigen logica qua wegenstructuur

De ondergrond als basis

Bodem en water leidend, over de kreekkruggen naar Middelburg

Ontwikkelingen in de tijd

Fijnmazig agrarisch netwerk van kronkelige wegen

Het huidige landschap

Grootschalige rechte ontsluitingswegen, los van de ondergrond

- Ondanks/dankzij alle ontwikkelingen, heeft het Walcherse landschap een eigen karakter

KWALITEITEN

- **Een trage landschapsbeleving**
kruipdoor, sluipdoor
bewegen van dorp naar dorp
kronkelige groene wegen
- **Zicht op de dorpen en steden**
markante eilandjes in het landschap
- **Beleving van ruimte en rust**
afstand en openheid tussen de kernen,
plekken van 'niks' en stilte
horizonbeleving
- **Beleving van contrasten**
open / besloten
breed / smal
recht / kronkelig

- Ondanks/dankzij alle ontwikkelingen, heeft het Walcherse landschap een eigen karakter

KWALITEITEN

- **Een trage landschapsbeleving**
kruipdoor, sluipdoor
bewegen van dorp naar dorp
kronkelige groene wegen
- **Zicht op de dorpen en steden**
markante eilandjes in het landschap
- **Beleving van ruimte en rust**
afstand en openheid tussen de kernen,
plekken van 'niks' en stilte
horizonbeleving
- **Beleving van contrasten**
open / besloten
breed / smal
recht / kronkelig

- Ondanks/dankzij alle ontwikkelingen, heeft het Walcherse landschap een eigen karakter

KWALITEITEN

- **Een trage landschapsbeleving**
kruipdoor, sluipdoor
bewegen van dorp naar dorp
kronkelige groene wegen
- **Zicht op de dorpen en steden**
markante eilandjes in het landschap
- **Beleving van ruimte en rust**
afstand en openheid tussen de kernen,
plekken van 'niks' en stilte
horizonbeleving
- **Beleving van contrasten**
open / besloten
breed / smal
recht / kronkelig

- Ondanks/dankzij alle ontwikkelingen, heeft het Walcherse landschap een eigen karakter

KWALITEITEN

- **Een trage landschapsbeleving**
kruipdoor, sluipdoor
bewegen van dorp naar dorp
kronkelige groene wegen
- **Zicht op de dorpen en steden**
markante eilandjes in het landschap
- **Beleving van ruimte en rust**
afstand en openheid tussen de kernen
plekken van 'niks' en stilte
horizonbeleving
- **Beleving van contrasten**
open / besloten
breed / smal
recht / kronkelig

- De rijke historisch gelaagdheid van het landschap is niet overal goed te beleven

AANDACHTSPUNTEN

- **Geen ruimtelijke logica** tussen weginrichting en de verschillende landschapstypen
- **Karakteristieke Walcherse haag** doet tekort aan de historische gelaagdheid van het landschap

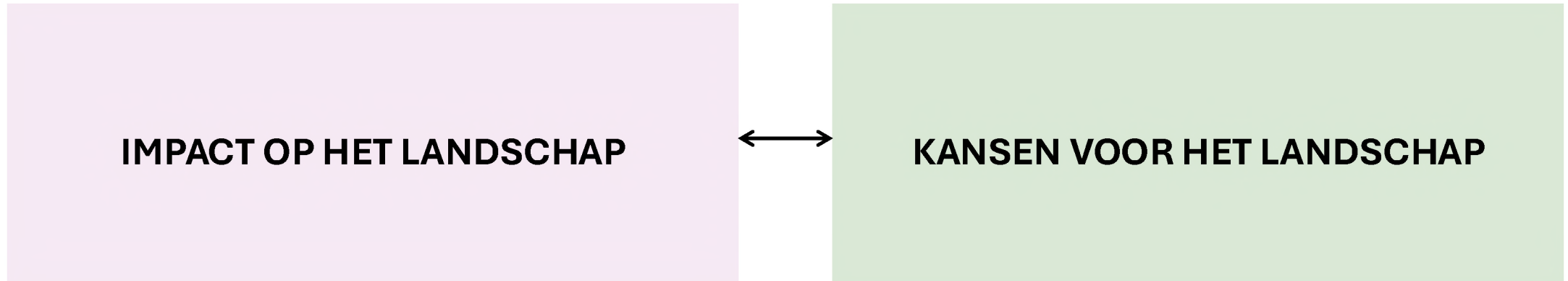
3. Impact en kansen van de Noordwestroute

Hoezo impact?

- Het is nogal wat. Impact op de kwaliteiten van het landschap
- Nieuwe wegen passen niet in oude profielen
- (Grootschalige) wegen hebben een sterke barrièrewerking in het landschap

Impact en kansen

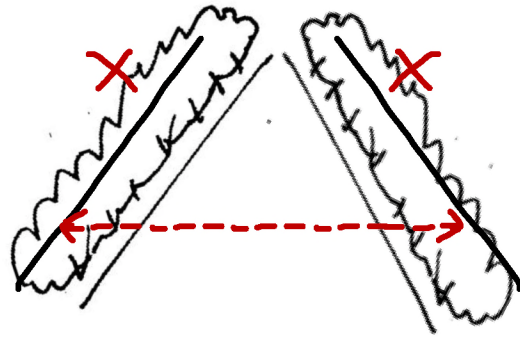

- Impact op het landschap beperken
- Landschapskarakteristieken versterken
- Beleving van het landschap versterken

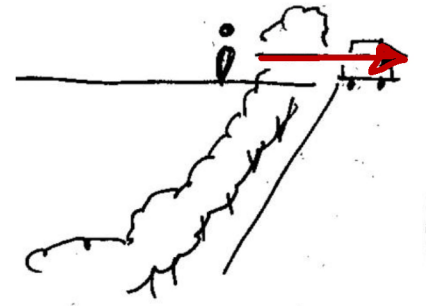
Voorbeelden van landschappelijke impact

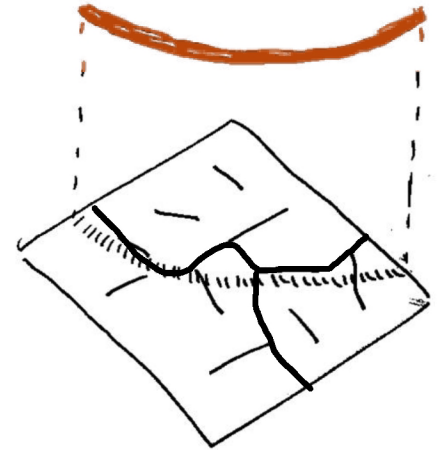
*Aantasting beleving
van markante
dorpsgezichten*

*Verdwijnen van
karakteristieke
beplanting*

*Ontstaan van
barrières in het
landschap*

*Onlogische
landschappelijke ligging
t.o.v. ondergrond*

Impact

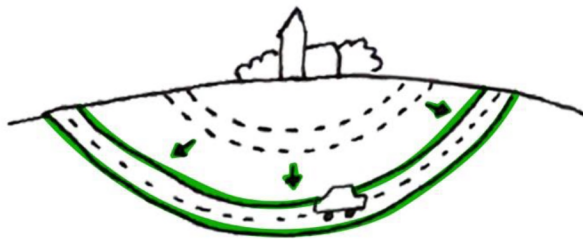
Kansen

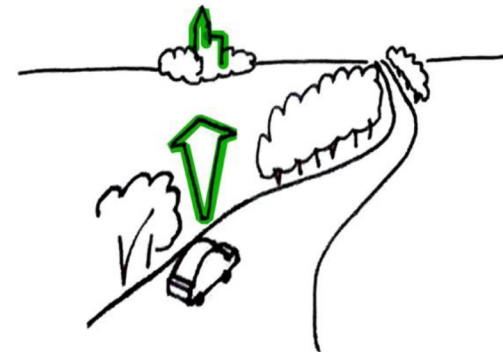
Aantasting van de beleving van markante dorpsgezichten vanuit het landschap en vanaf de weg

Voeg nieuwe beplanting toe langs de nieuwe wegen en/of haaks erop (afhankelijk van landschapstype) om het groene aanzicht van het dorp te behouden

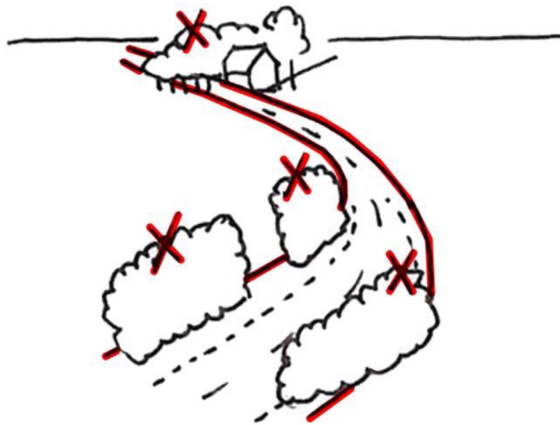
Kies een tracé dat verder weg ligt van de dorpen

Zorg voor zichtlijnen en doorzichten op het markante dorpsgezicht

Impact

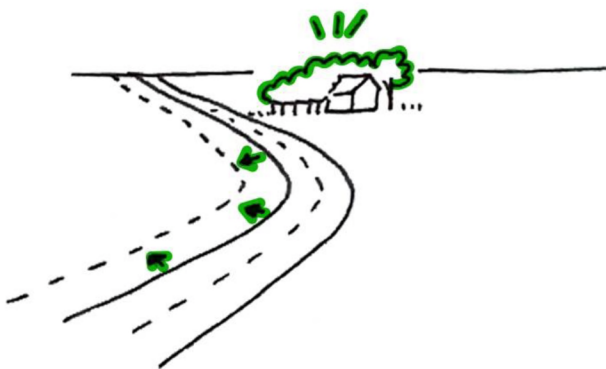
Kansen

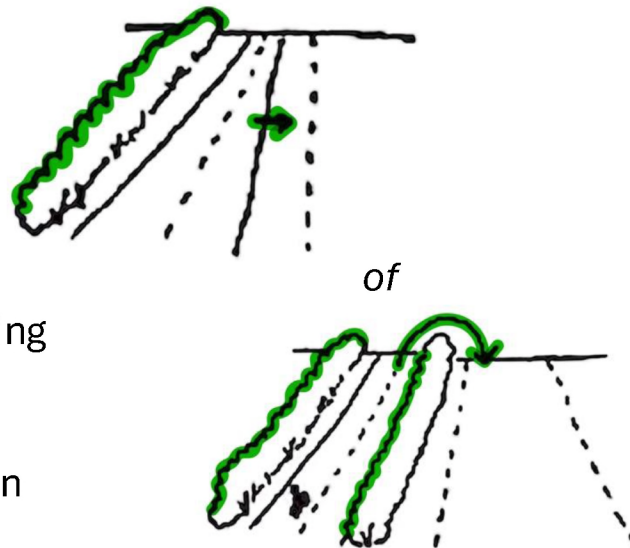
Verdwijnen van karakteristieke beplanting, zoals langs wegen en rond erven

Voeg nieuwe beplanting toe langs de nieuwe wegen en/of haaks erop (afhankelijk van landschapstype)

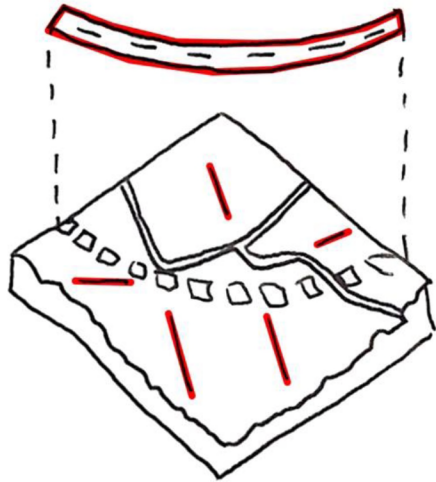

Voorkom dat erfbeplanting moet verdwijnen, met name in het open landschap waar besloten erven karakteristiek zijn

Voorkom dat wegbeplanting moet verdwijnen. Zet bijvoorbeeld de huidige smalle beplante weg in voor langzaam verkeer en leg een alternatieve route voor de auto aan

Impact

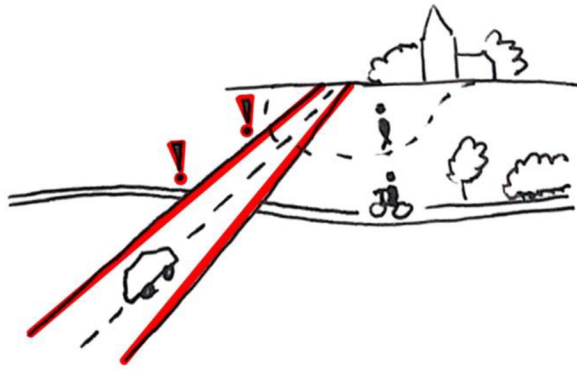
*Onlogische
landschappelijke ligging
t.o.v. ondergrond*

Kansen

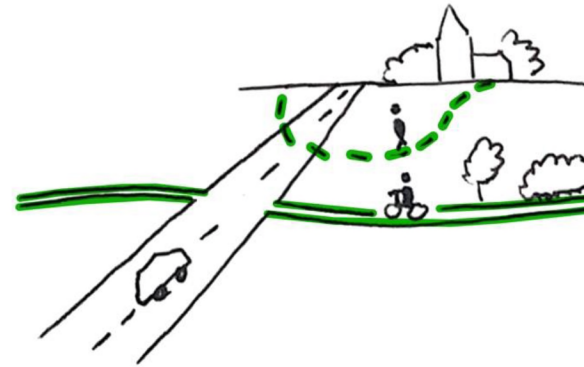
Kies een tracé dat de richting
van bestaande wegen en/of
verkaveling volgt

Impact

Ontstaan van barrières in het landschap, bijvoorbeeld voor inwoners die ommetjes willen maken of voor langzaam verkeer op recreatieve routes

Kansen

Behoud de oversteekbaarheid van nieuwe wegen

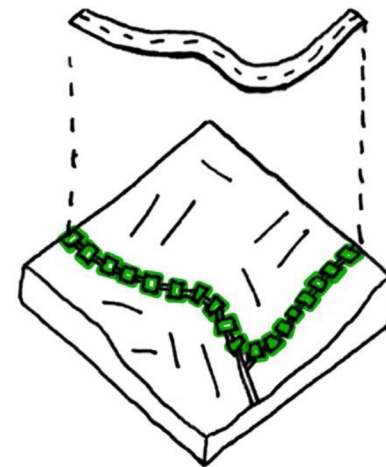
Creëer nieuwe ommetjes vanuit de kernen en/of nieuwe doorgaande recreatieve routes

Impact

Kansen

Impact van rust en ruimte: verstoring van de horizonbeleving

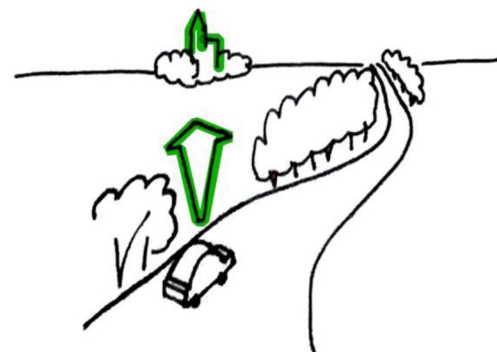
Kies een tracé dat de richting van bestaande wegen en/of verkaveling volgt

Kies een tracé dat verder weg ligt van de dorpen of andere markante objecten op de horizon

Voeg nieuwe beplanting toe langs de nieuwe wegen en/of haaks erop (afhankelijk van landschapstype)

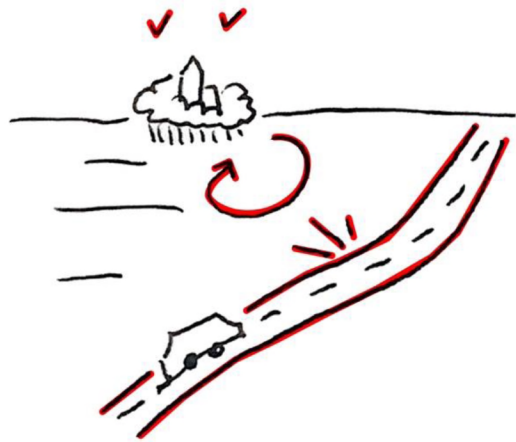
Zorg voor zichtlijnen en doorzichten op markante objecten zoals dorpsgezichten

Beperk de hoeveelheid wegmeubilair t.b.v. de horizonbeleving

Impact

Kansen

*Impact op rust en ruimte:
verstoring van de plekken
van 'niks' en stilte*

Kies een tracé dat
verder weg ligt van de
dorpen

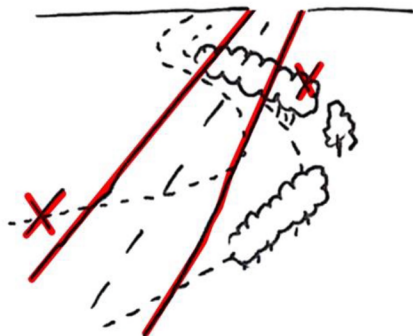
Voeg nieuwe beplanting toe
langs de nieuwe wegen en/of
haaks erop (afhankelijk van
landschapstype) om het
groene aanzicht van het dorp
te behouden en overlast van
de weg te beperken

Neem geluidsbeperkende
maatregelen op de weg

Impact

Kansen

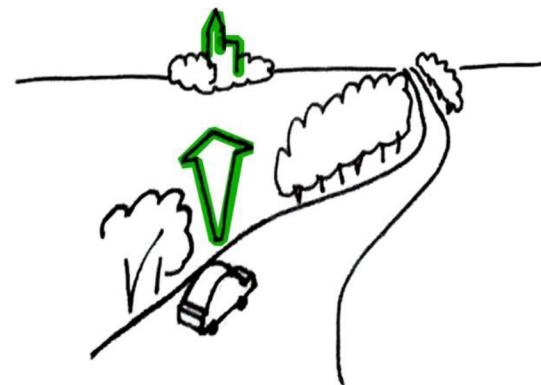
*Verdwijnen van de trage
landschapsbeleving:
kruipdoor, sluipdoor
kronkelige groene wegen*

Voeg nieuwe beplanting toe
langs de nieuwe wegen en/of
haaks erop (afhankelijk van
landschapstype)

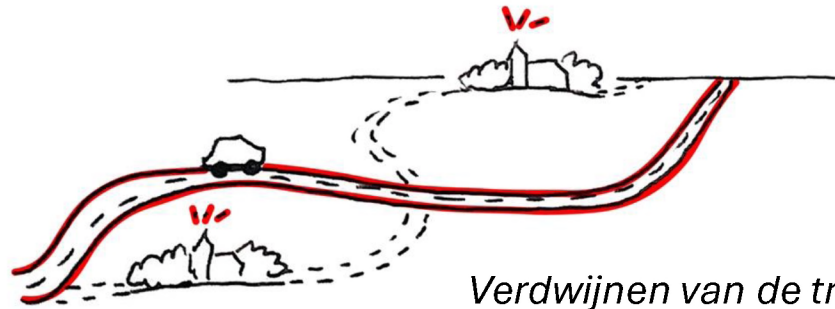

Kies een tracé dat de richting
van bestaande wegen en/of
verkaveling volgt

Zorg voor zichtlijnen en
doorzichten op markante
objecten zoals
dorpsgezichten

Impact

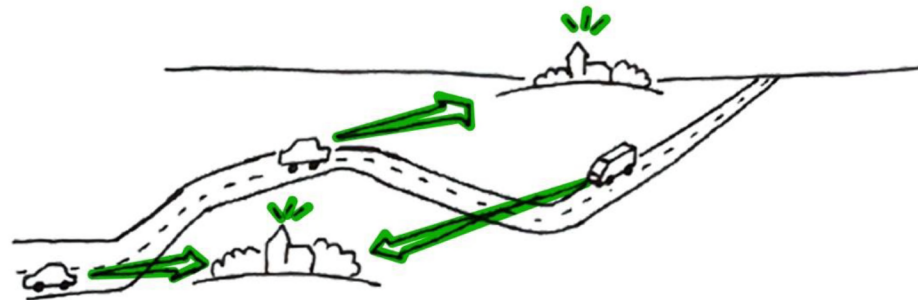

*Verdwijnen van de trage
landschapsbeleving:
beweging 'van dorp
naar dorp'*

Kansen

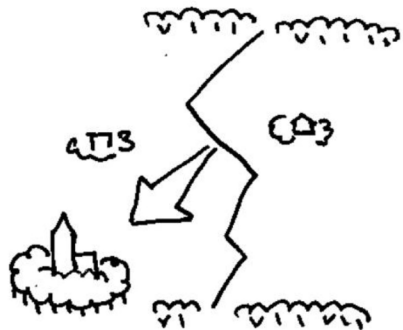

Kies een tracé dat de richting
van bestaande wegen en/of
verkaveling volgt

Zorg op het tracé voor
voldoende zichten op
dorpen ter oriëntatie

Kansen om de karakteristieken van de landschapstypen te versterken

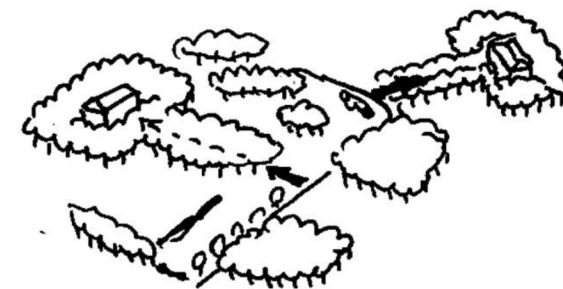
Open landschap

- Horizon beleving
- Beplante erven
- Openheid
- Lage hagen
- Oevers en natte natuur

Half open landschap

- Bewegen van dorp naar dorp
- Zichten in en door kamers
- Houtwallen en losse hagen (langs én haaks op de weg)
- Doorzichten tussen wegbeplanting door

Besloten landschap

- Landhuizen in het groen
- Zichtlijnen op markante objecten
- Bomenlanen
- Bosjes en houtwallen

Bijbehorende koppelkansen:

- Toepassen principes bomenstrategie & ecosysteemdiensten (zie Bosvisie Walcheren, Streekgids Walcheren)

4. Landschappelijke bouwstenen voor de scenario's

Vier verkeerskundige scenario's ↔ Het verhaal van het landschap

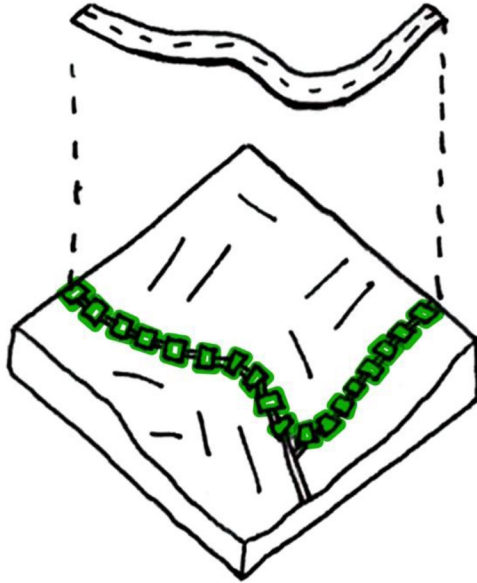

- Alle scenario's hebben impact op de kwaliteiten van het Walcherse landschap
- Alle scenario's vragen in meer of mindere mate om een goede landschappelijke inpassing
- Alle scenario's bieden kansen voor het versterken van het landschap
- Impact en kansen betreffen verschillende schaalniveaus

Impact en kansen scenario 1 Actief en snel reizen

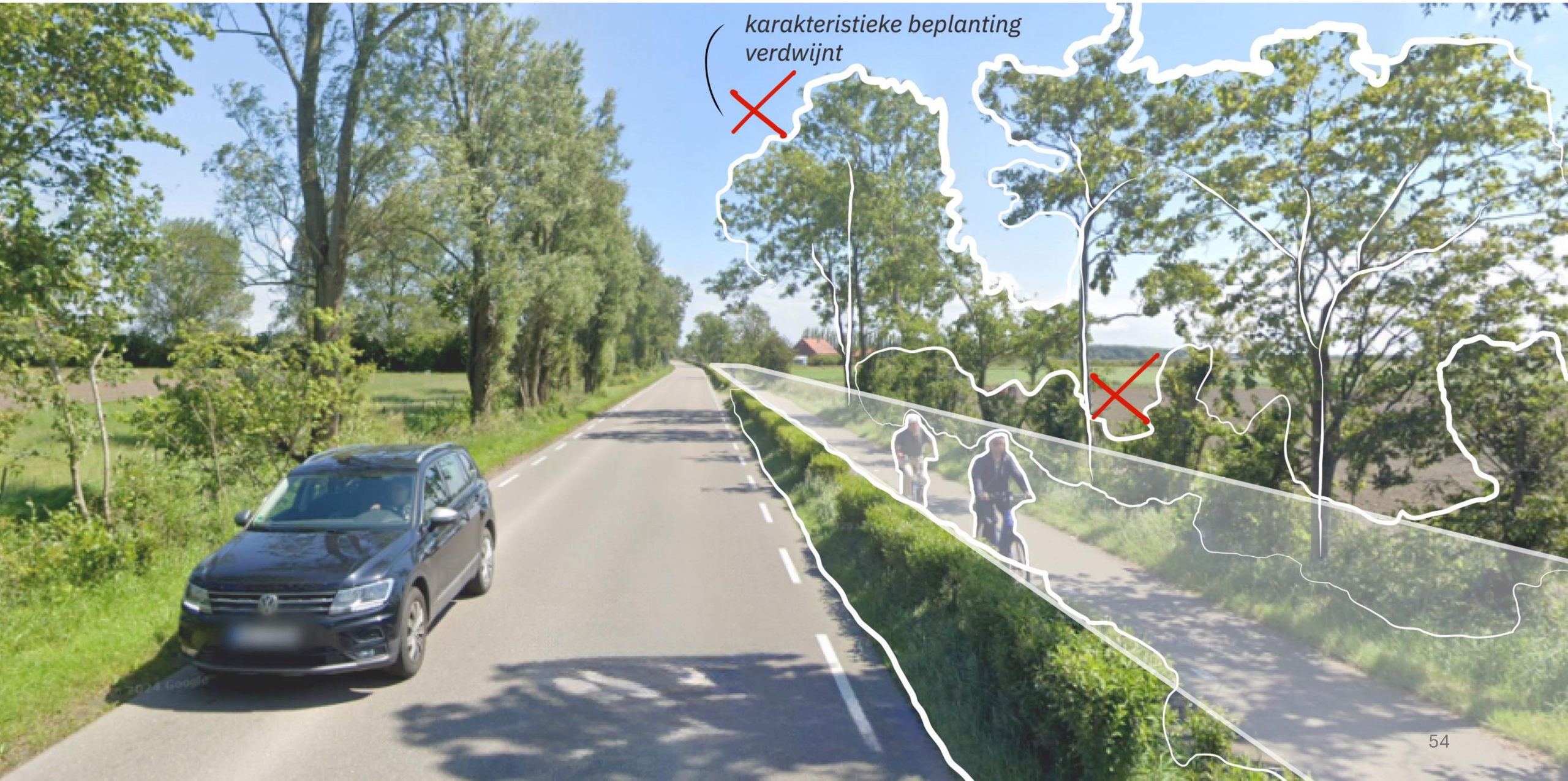

Kansen

Kies een tracé dat de richting van
bestaande wegen en/of verkaveling
volgt. Laat het fietspad meebewegen
met hoogteverschillen.

Impact snelfietsroute

karakteristieke beplanting
verdwijnt

Kansen

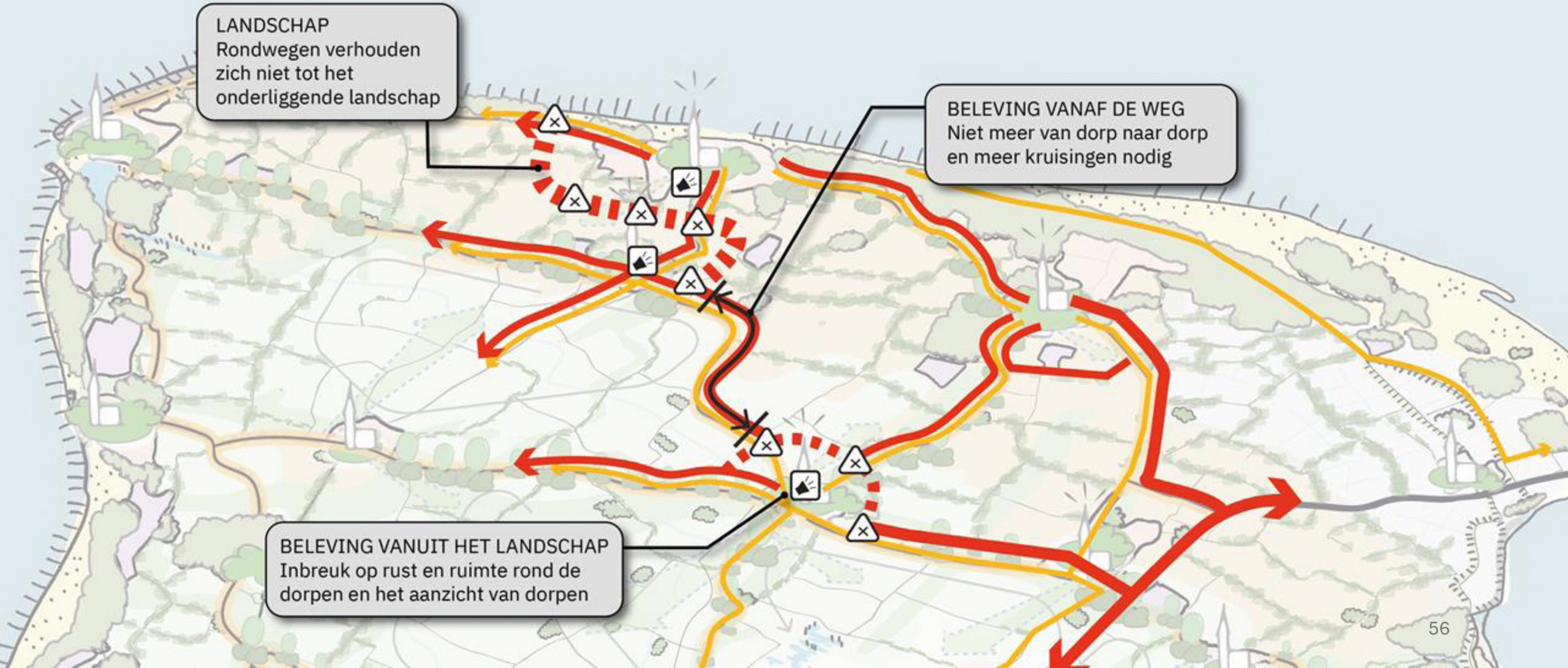

Voeg nieuwe beplanting toe langs de nieuwe paden (afhankelijk van landschapstype).
Benut ook de landschapsstructuren haaks op het pad.

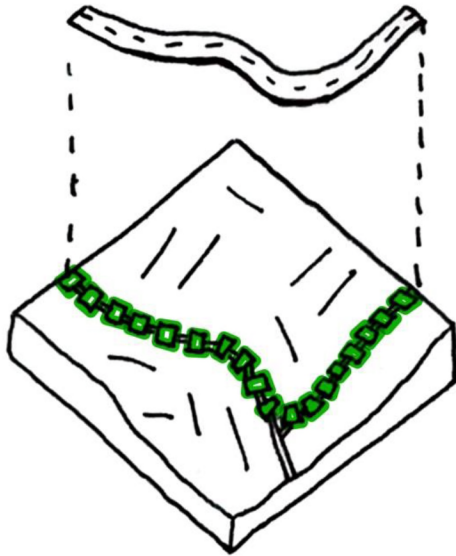

Zet de huidige smalle beplante weg in voor langzaam verkeer en leg een alternatieve route voor de auto aan.

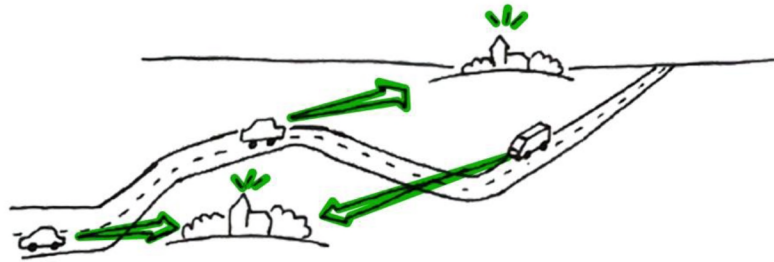
Impact en kansen scenario 2 Autoluwe kernen

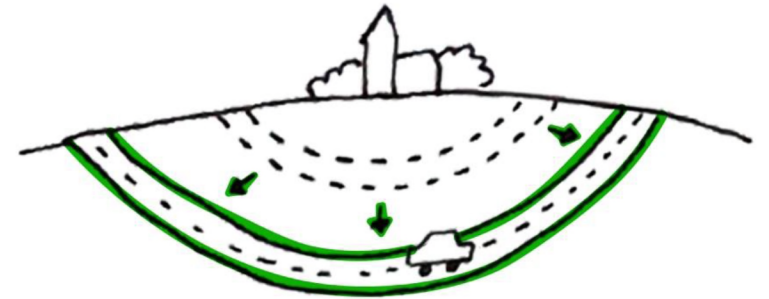
Kansen

Kies een tracé dat de richting van
bestaande wegen en/of verkaveling
volgt

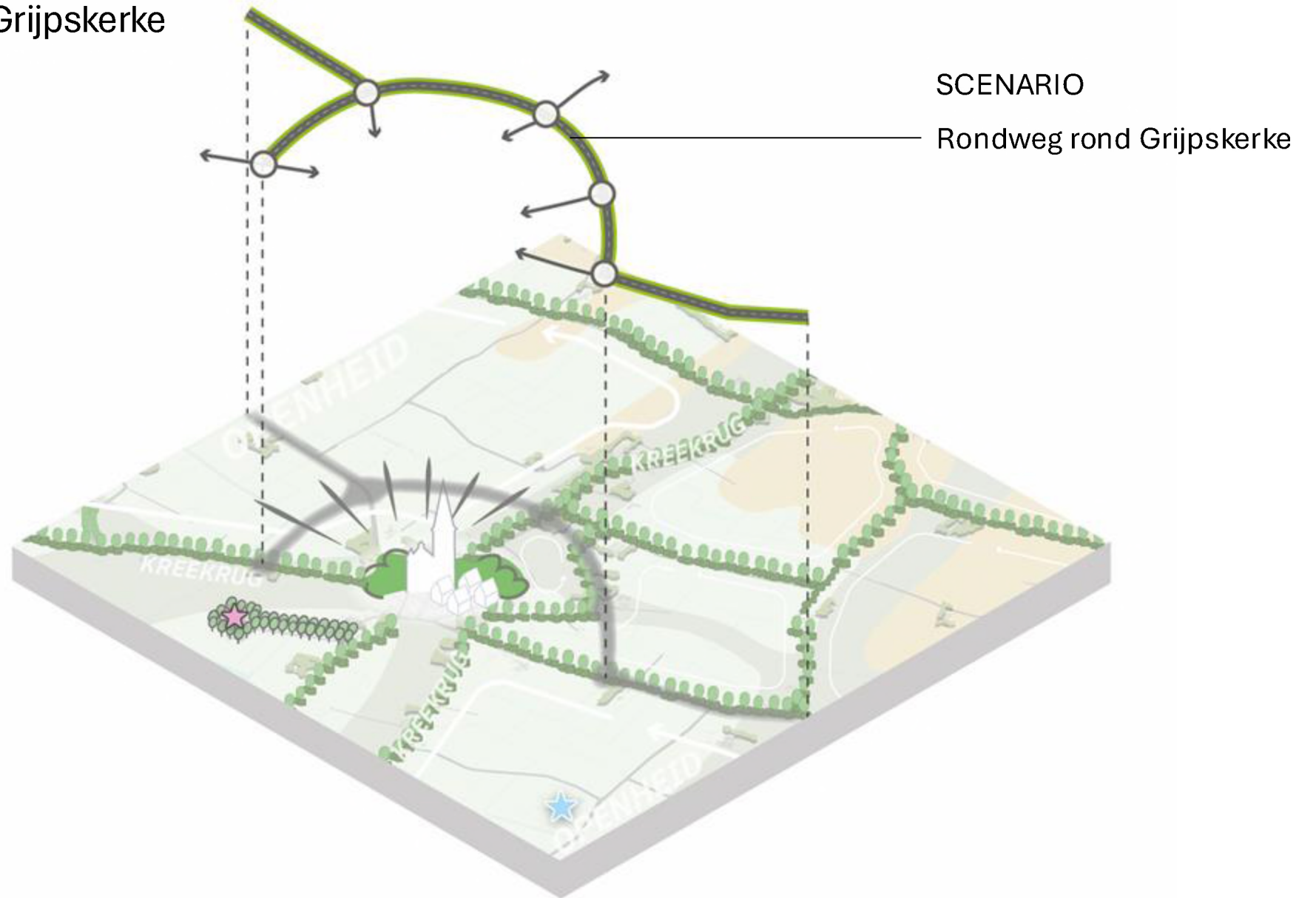

Ontwerp het tracé dusdanig,
dat er zichtlijnen ontstaan
richting de dorpen

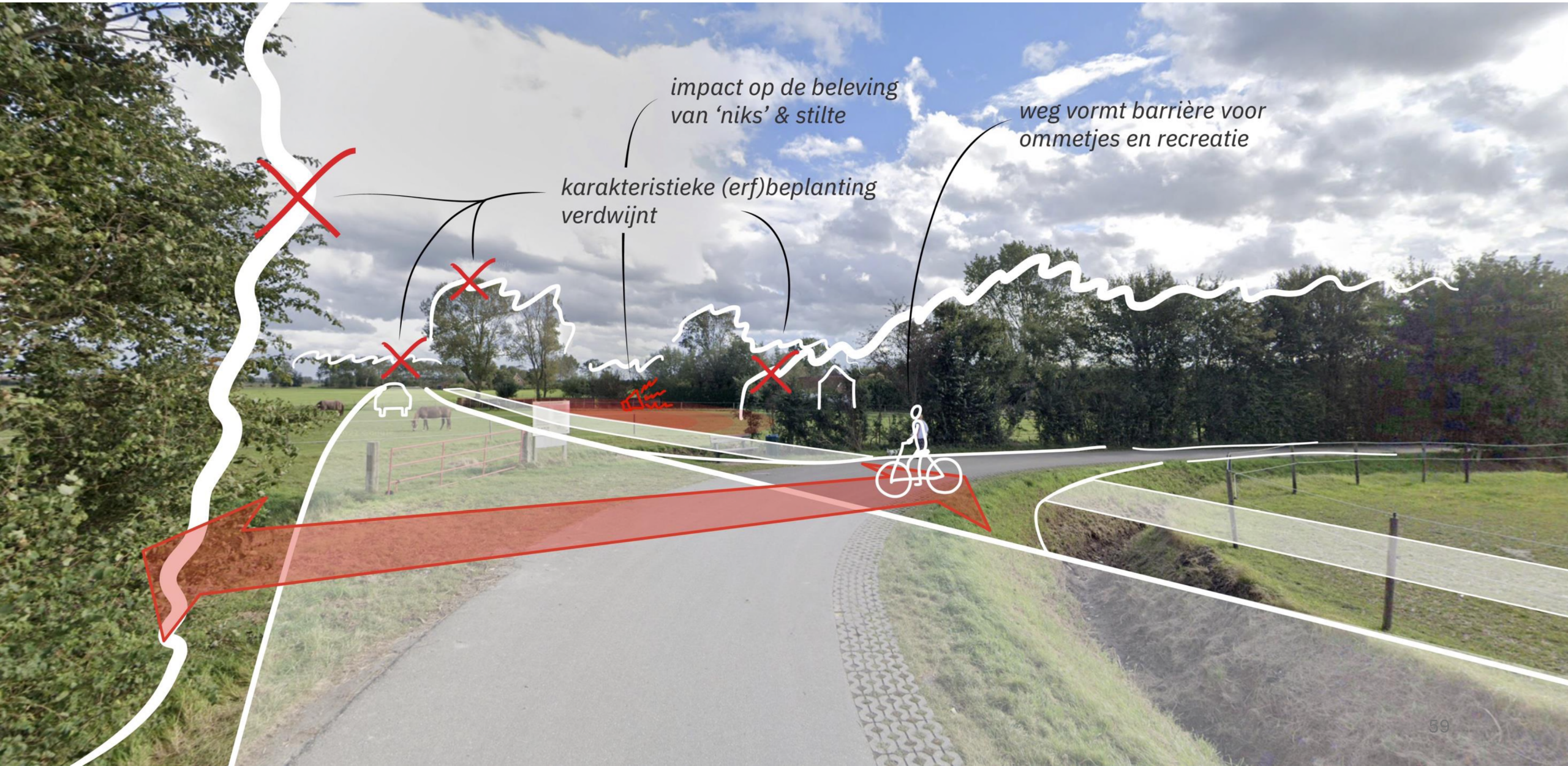

Kies een tracé dat verder
weg ligt van de dorpen

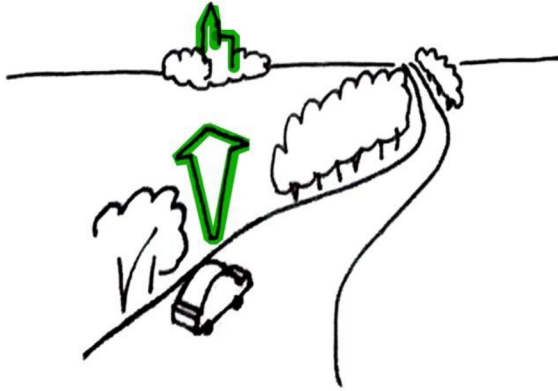
Voorbeeld rondweg Grijpskerke

Impact rondweg

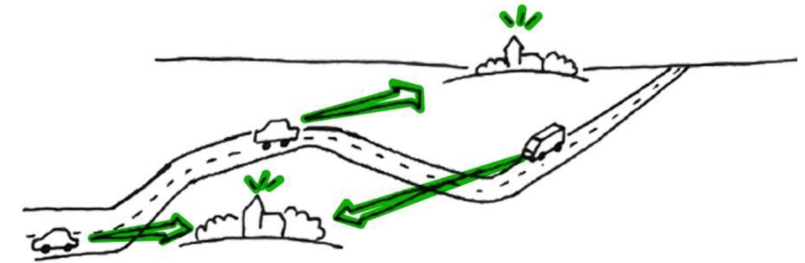
Kansen

Zorg voor zichtlijnen richting de kern en creëer doorzichten de kleine landschapskamers in zoals houtwallen en hagen

Voeg nieuwe beplanting toe langs de weg en ook haaks op de weg (afhankelijk van landschapstype) zoals houtwallen en hagen

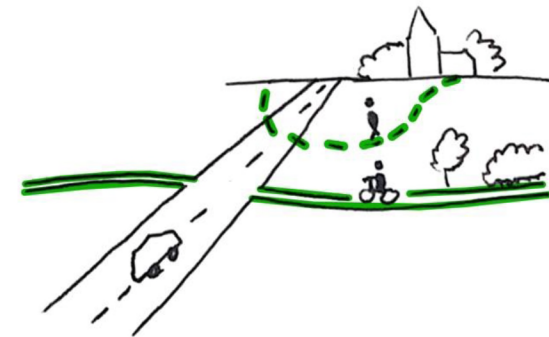
Zorg op het tracé voor voldoende zichten op dorpen zoals op het markante dorpsgezicht van Grijskerke

Neem geluidsbeperkende maatregelen op de weg Bv. hagen, geluid reducerend asfalt

Creëer nieuwe ommetjes vanuit de kernen en/of nieuwe doorgaande recreatieve routes, zoals ommetjes Grijskerke

Behoud overstekbaarheid van nieuwe wegen

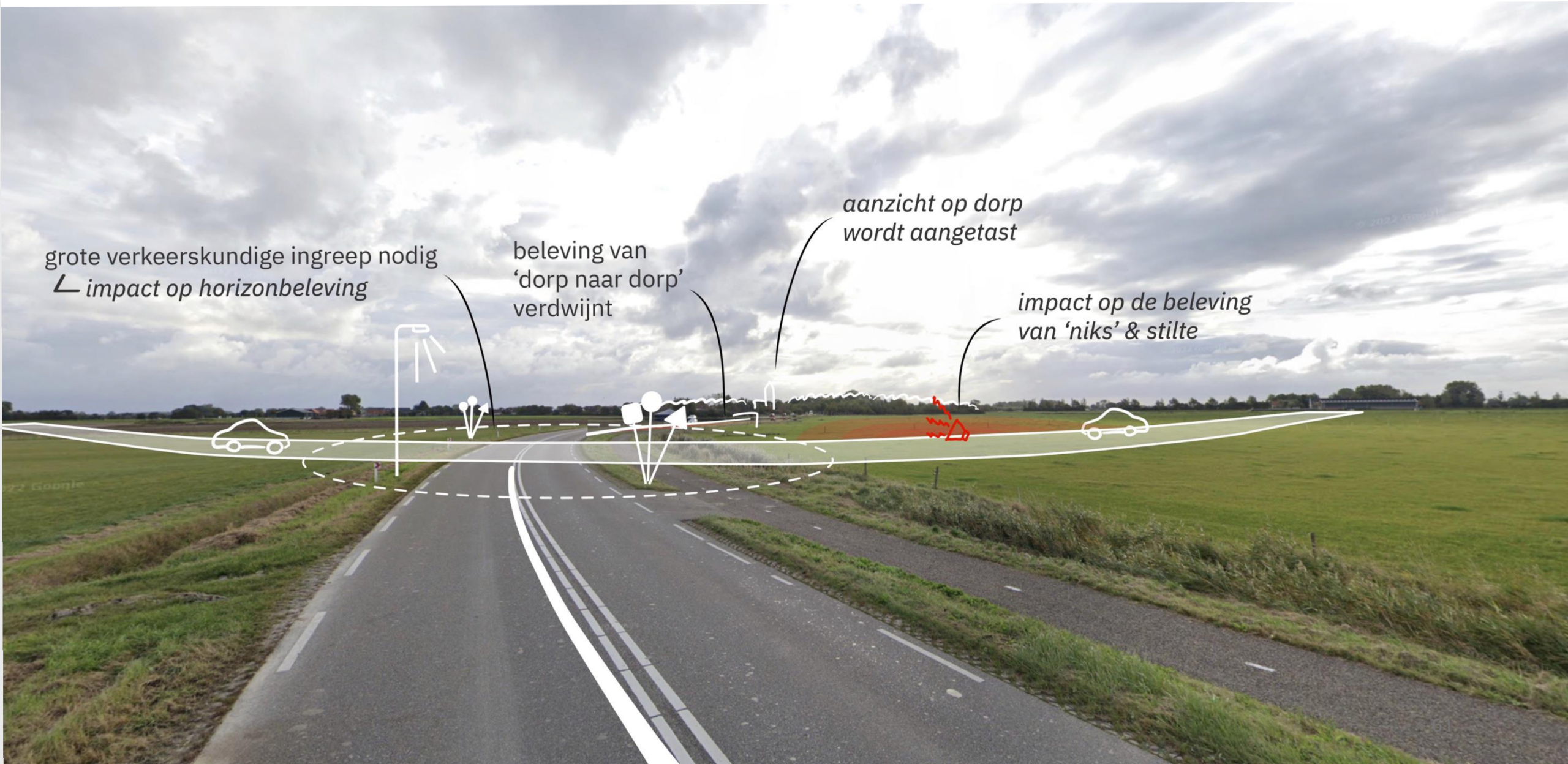
Impact rondweg

grote verkeerskundige ingreep nodig
↳ *impact op horizonbeleving*

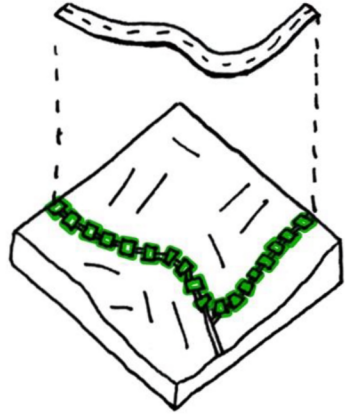
beleving van
'dorp naar dorp'
verdwijnt

*aanzicht op dorp
wordt aangetast*

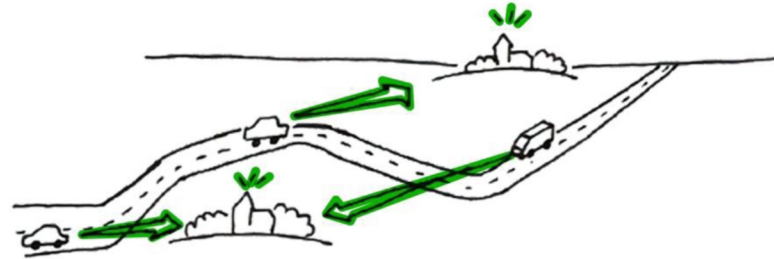
*impact op de beleving
van 'niks' & stilte*

Kansen

Kies een tracé dat de richting van
bestaande wegen en/of
verkaveling volgt

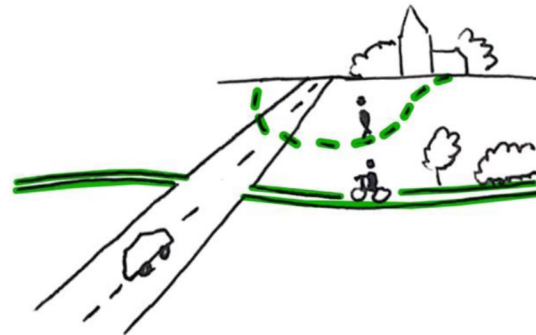
Zorg op het tracé voor voldoende
zichten op dorpen
*zoals op het markante
dorpsgezicht van Grijpskerke*

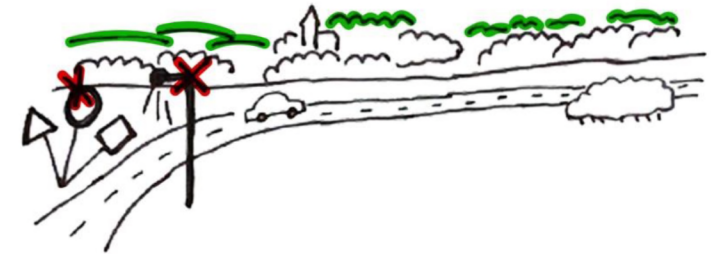
Neem geluidsbeperkende
maatregelen op de weg
Bv. hagen, geluid reducerend
asfalt

Creëer nieuwe ommetjes
vanuit de kernen en/of nieuwe
doorgaande recreatieve routes
Ommetjes Grijpskerke

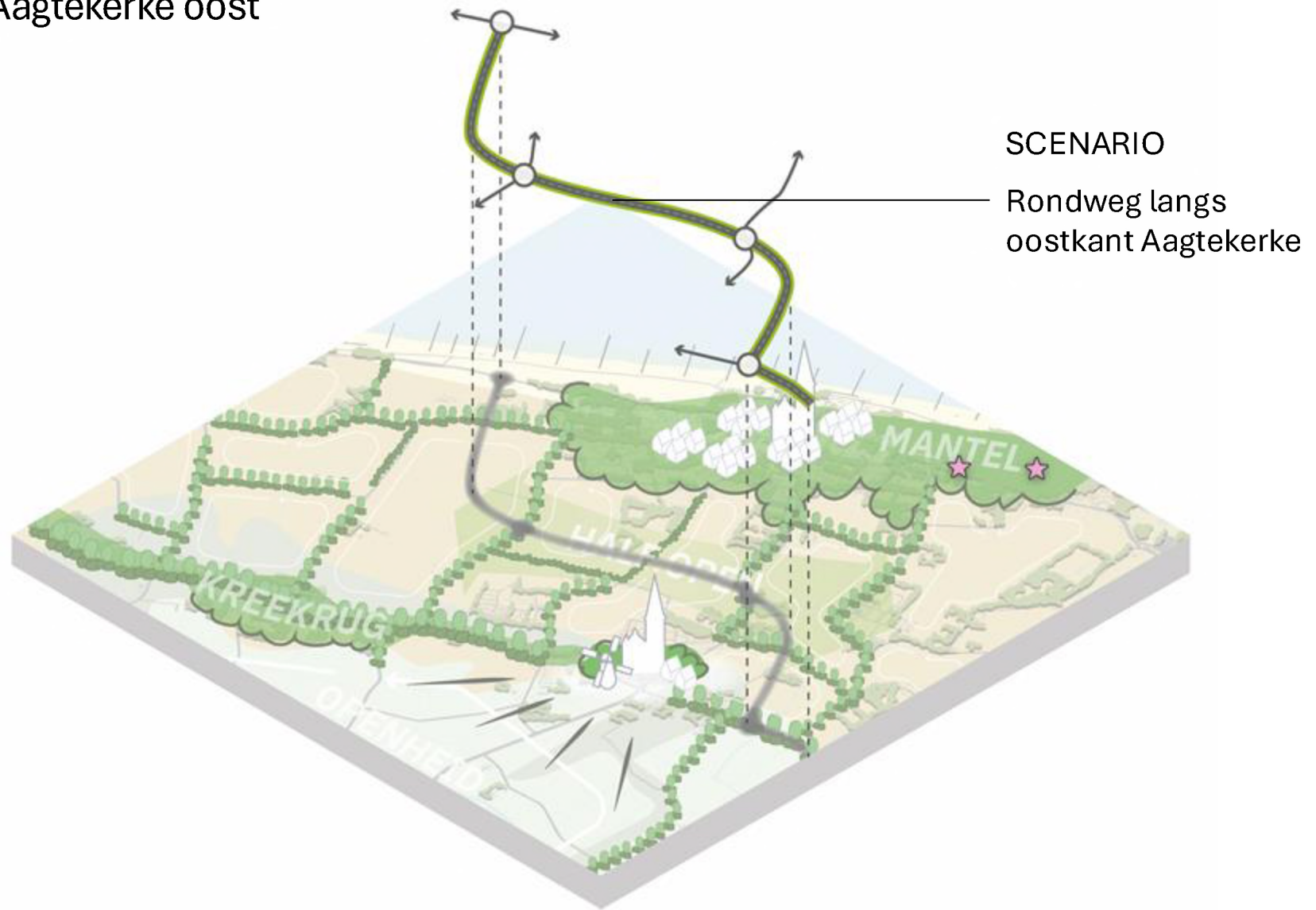

Behoud oversteekbaarheid van
nieuwe wegen
Bijv. (lokale) snelheidsverlaging
t.p.v. recreatieve routes

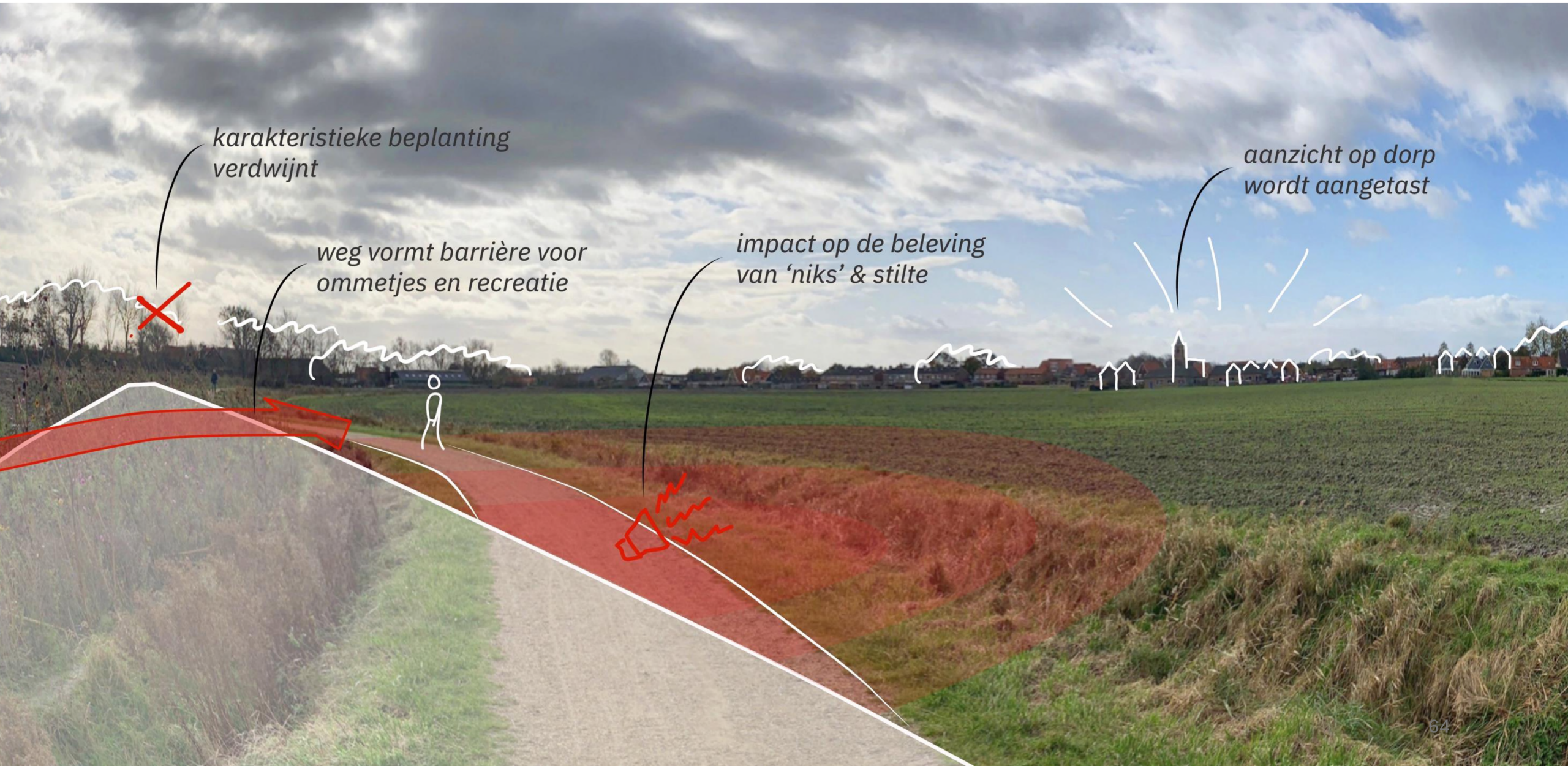

Beperk het wegmeubilair t.b.v.
horizonvervuiling

Voorbeeld rondweg Aagtekerke oost

Impact rondweg

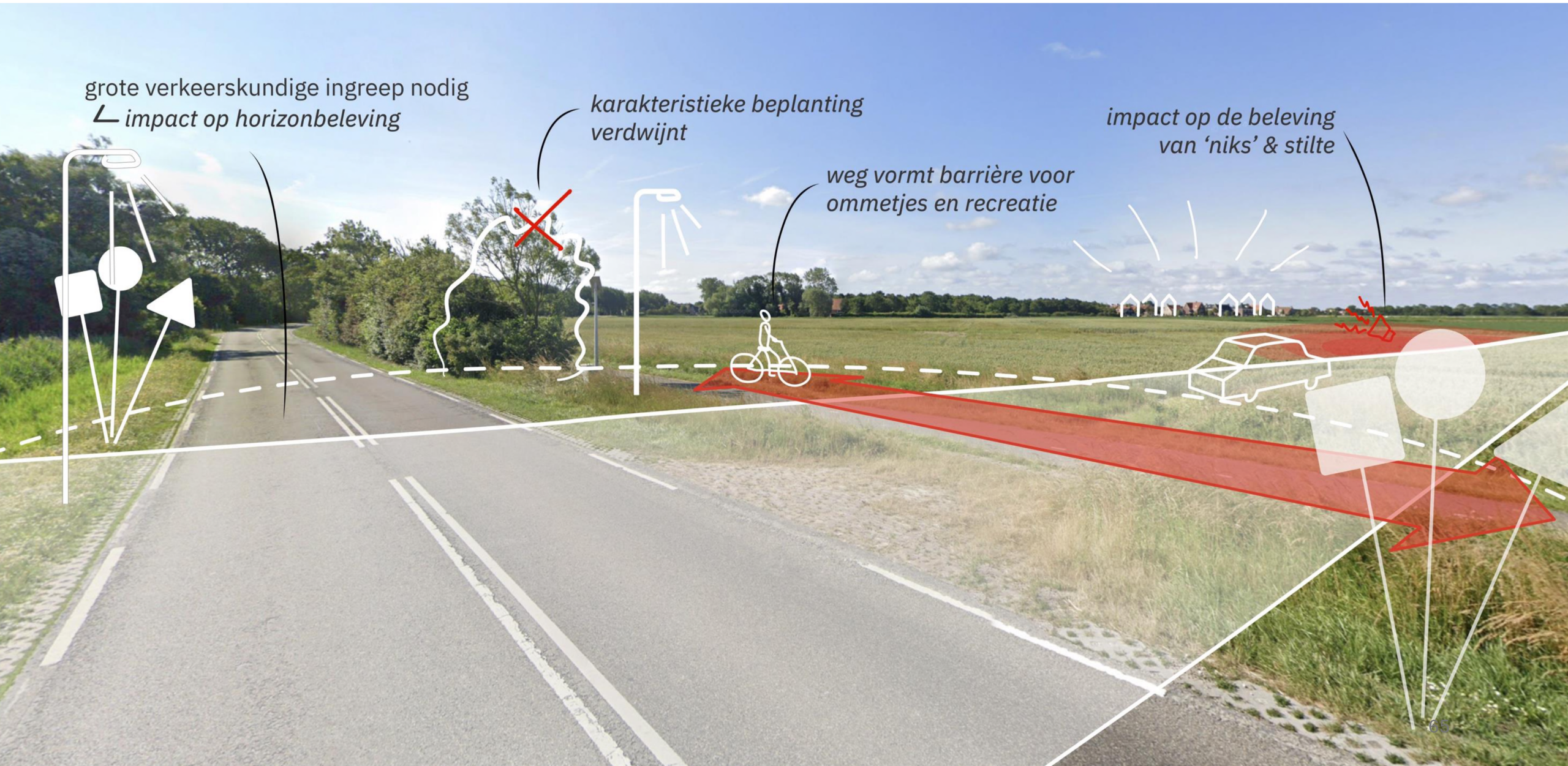
*karakteristieke beplanting
verdwijnt*

*weg vormt barrière voor
ommetjes en recreatie*

*impact op de beleving
van 'niks' & stilte*

*aanzicht op dorp
wordt aangetast*

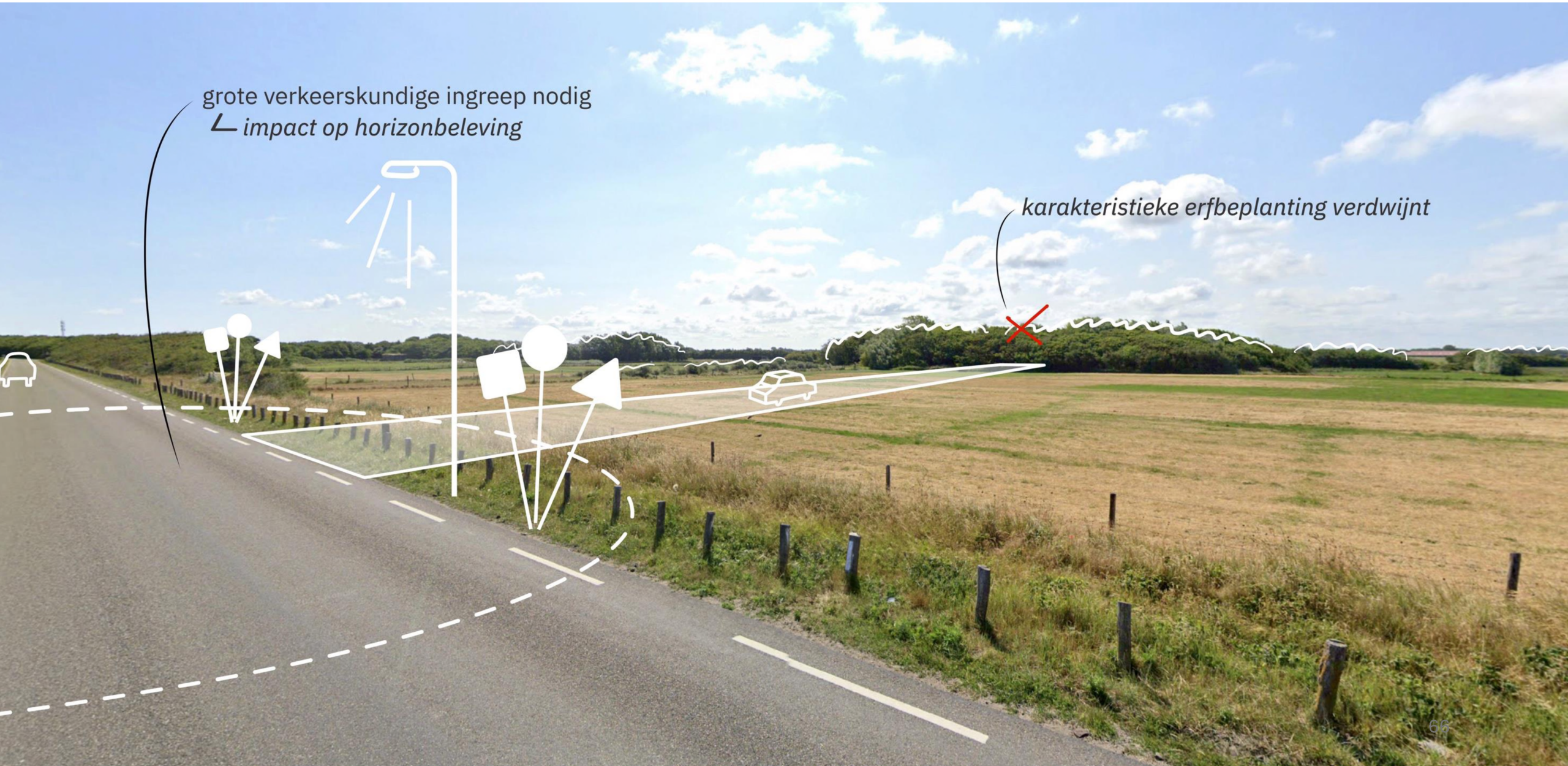
Impact rondweg

Impact rondweg

grote verkeerskundige ingreep nodig
↳ impact op horizonbeleving

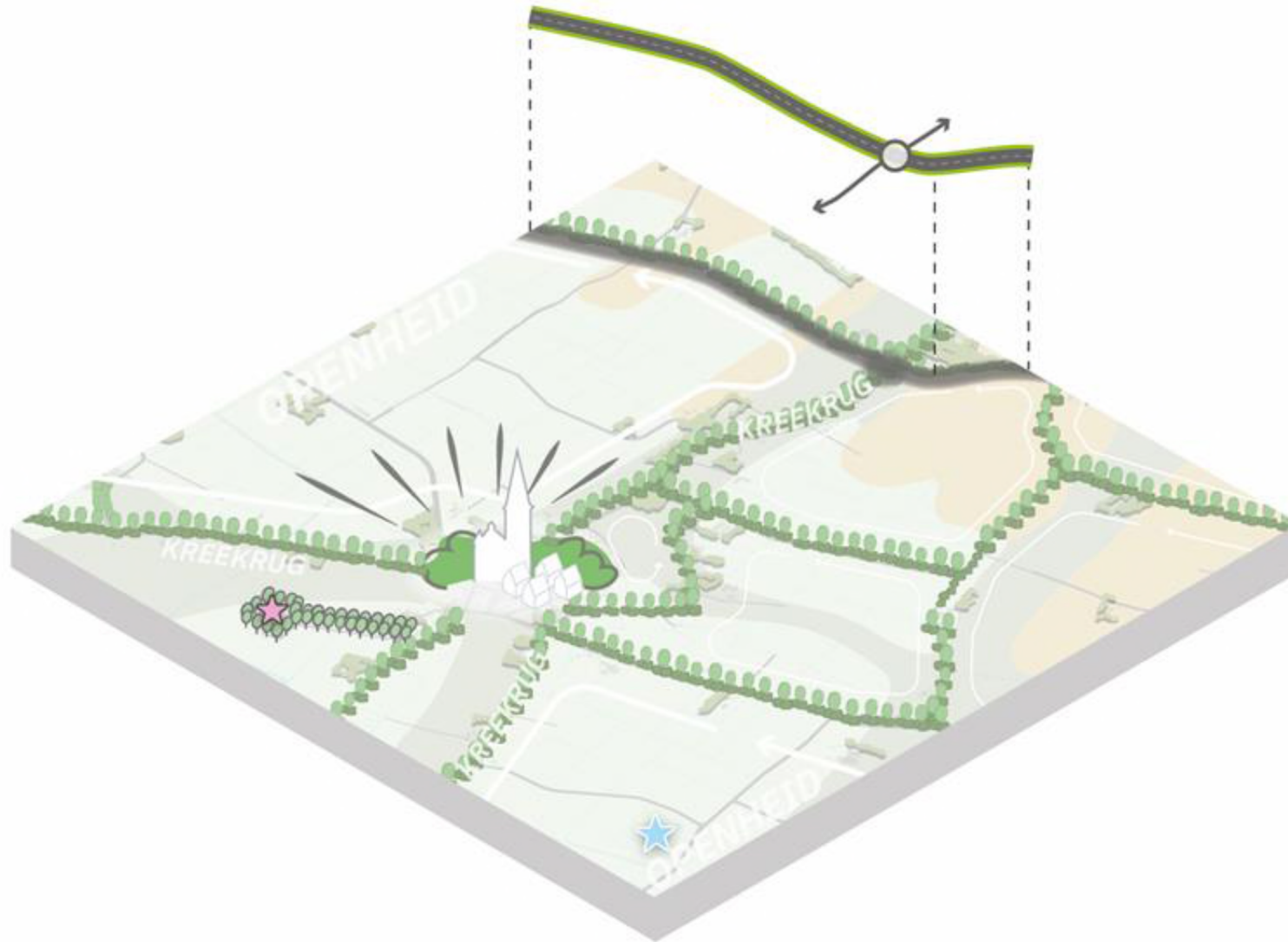
karacteristieke erfbeplanting verdwijnt

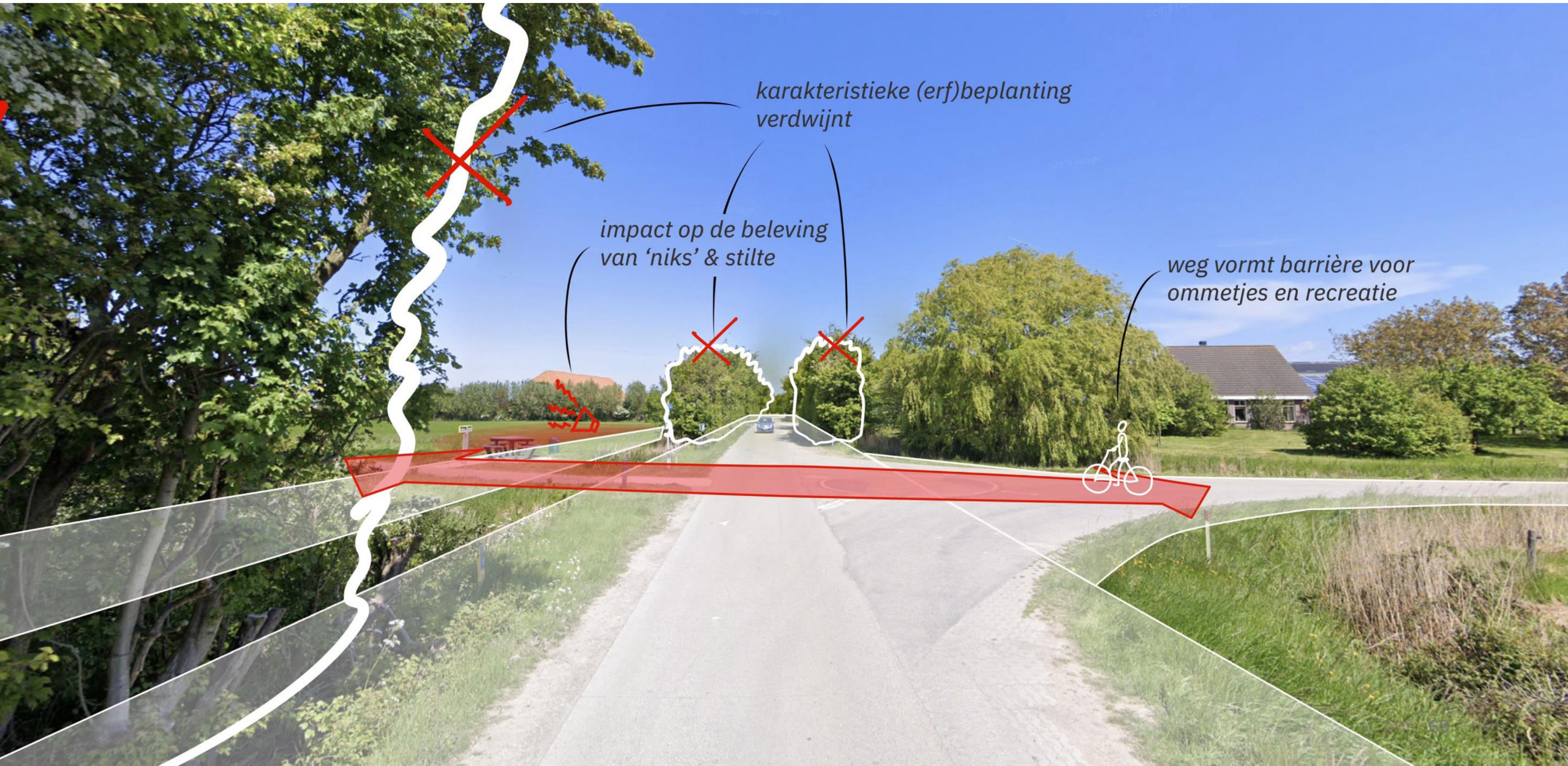
Impact en kansen scenario 3 De middenweg

Voorbeeld impact middenweg achter Grijskerke

Impact middenweg

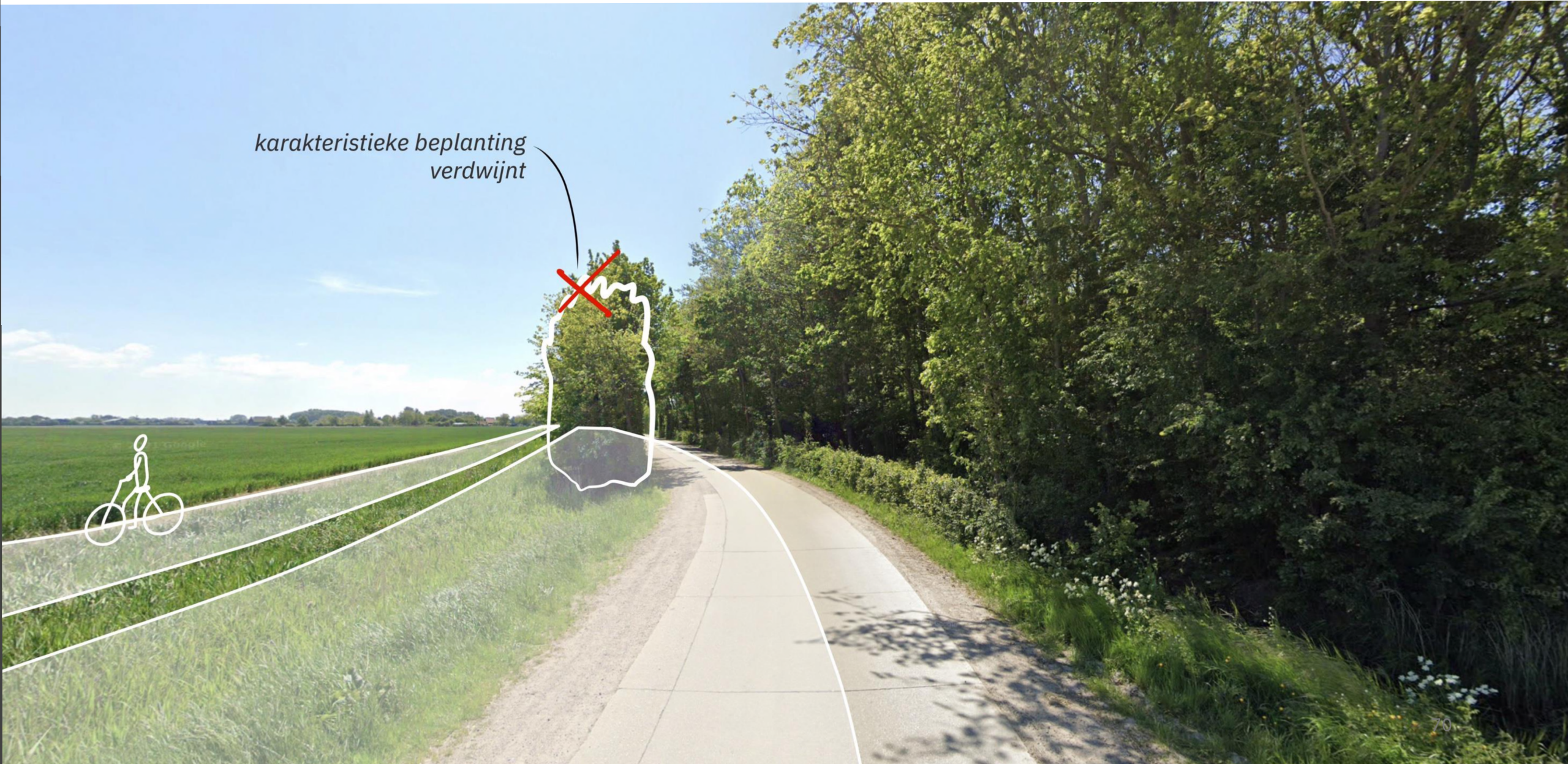
*karakteristieke (erf)beplanting
verdwijnt*

*impact op de beleving
van 'niks' & stilte*

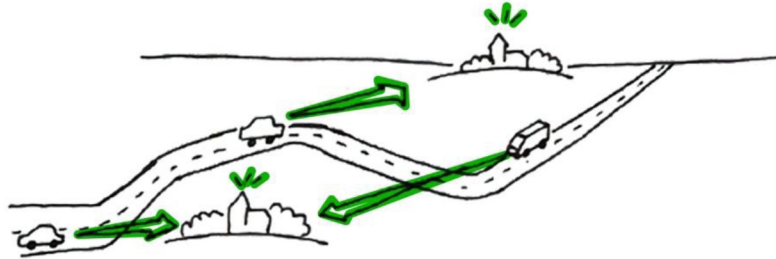
*weg vormt barrière voor
ommetjes en recreatie*

Impact middenweg

*karakteristieke beplanting
verdwijnt*

Kansen

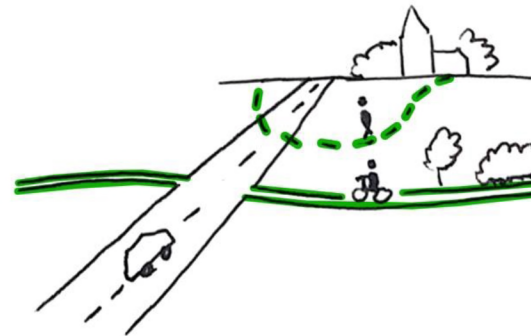
Zorg op het tracé voor voldoende zichten op dorpen zoals op het markante dorpsgezicht van Aagtekerke en Domburg

Voeg wegbeplanting toe en zorg daarbij voor specifieke doorzichten: zoals houtwallen en hagen

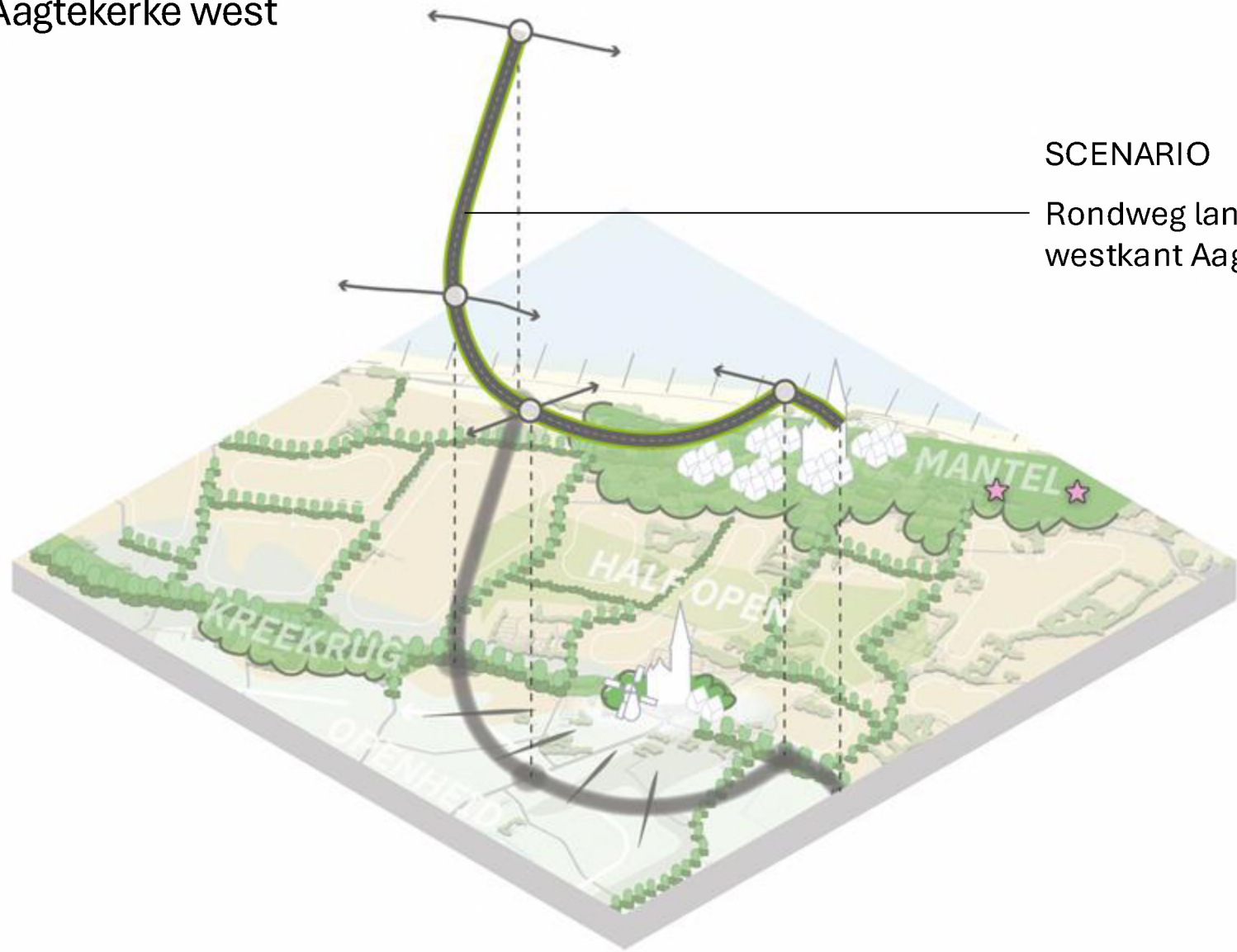

Creëer nieuwe ommetjes vanuit de kernen en/of nieuwe doorgaande recreatieve routes
Ommetjes Grijskerke

Behoud overstekbaarheid van nieuwe wegen
Zorg voor doorgaande recreatieve routes

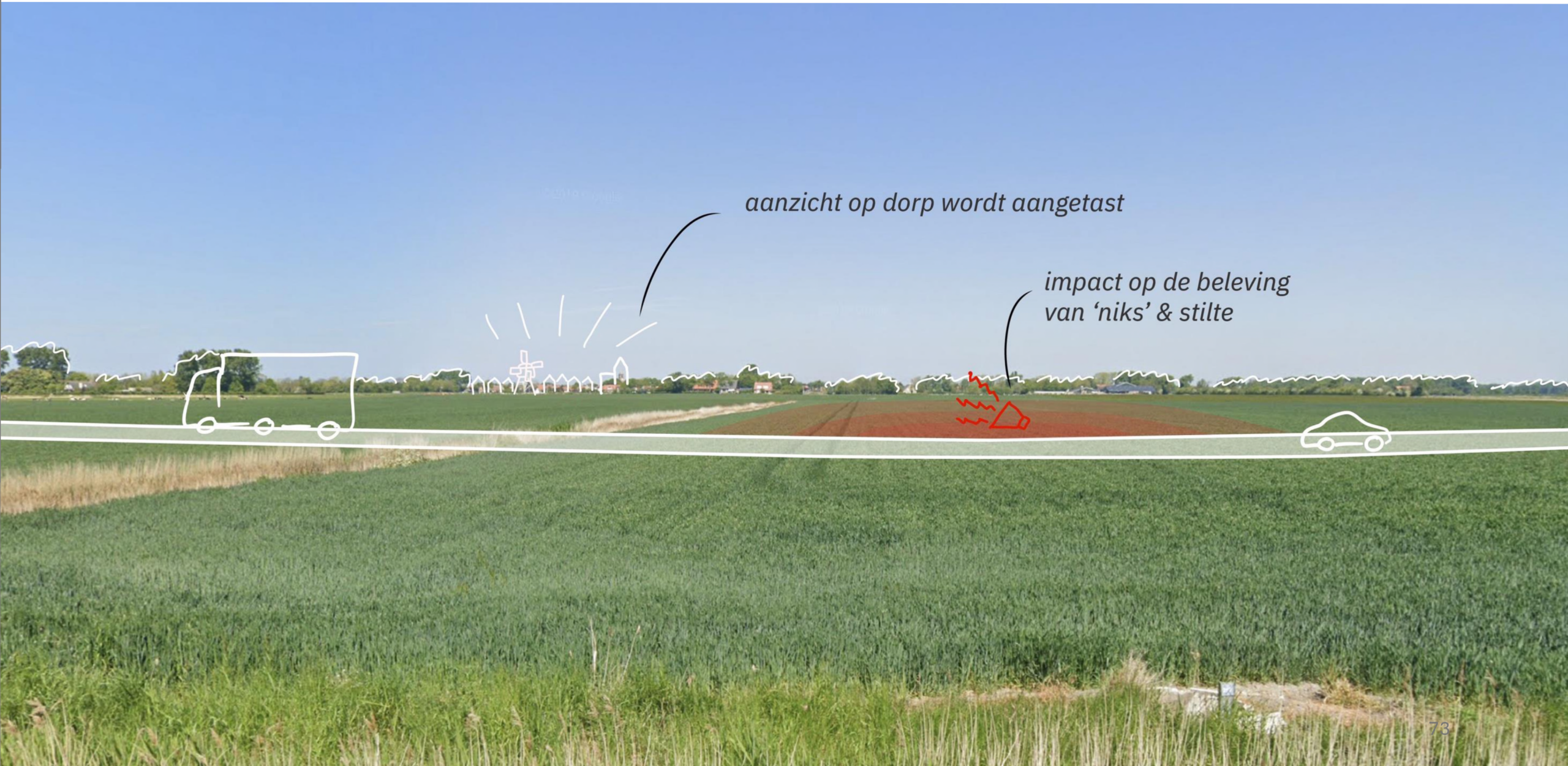
Voorbeeld rondweg Aagtekerke west

SCENARIO

Rondweg langs westkant Aagtekerke

Impact rondweg

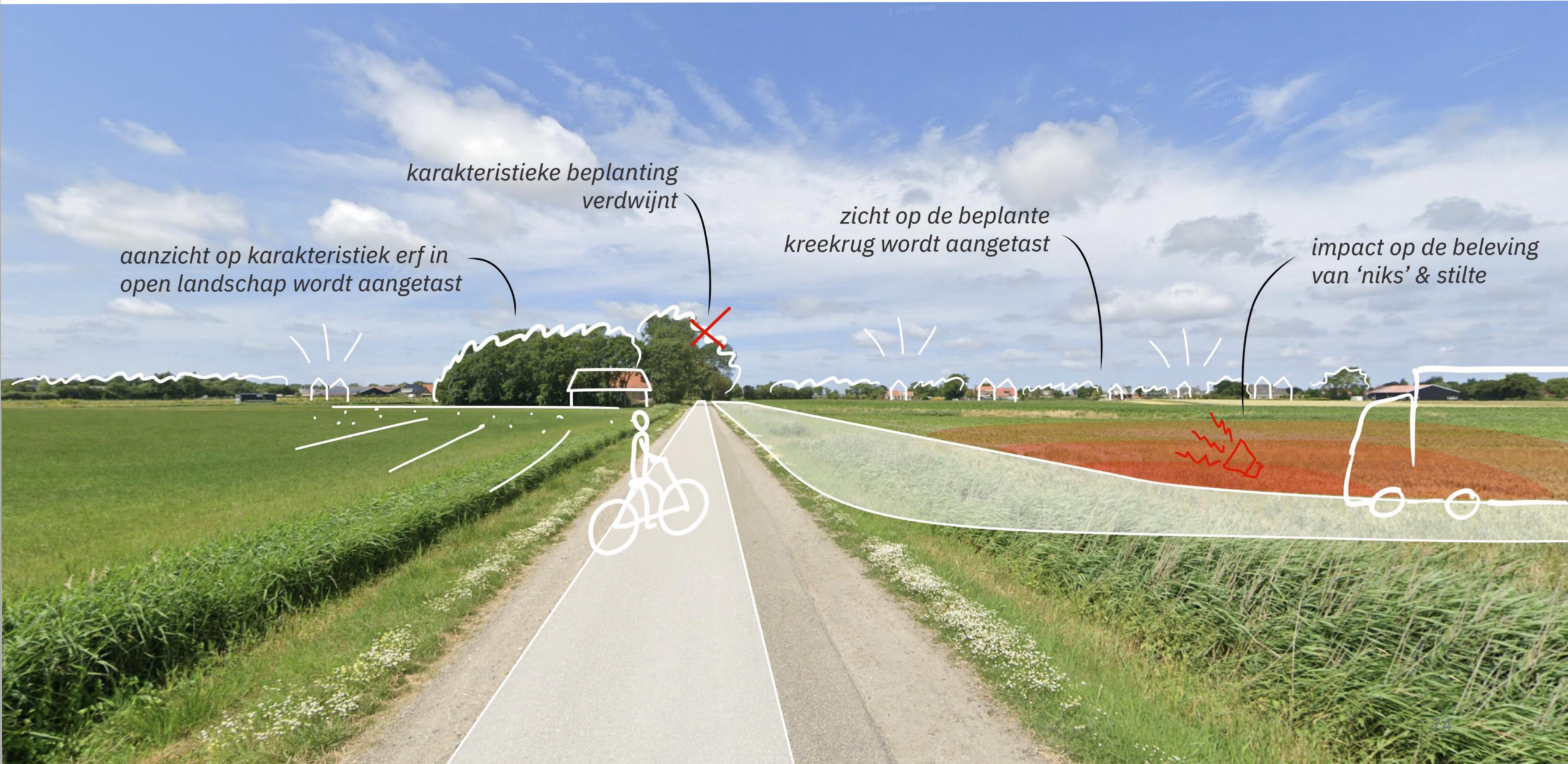

2010-2011

aanzicht op dorp wordt aangetast

*impact op de beleving
van 'niks' & stilte*

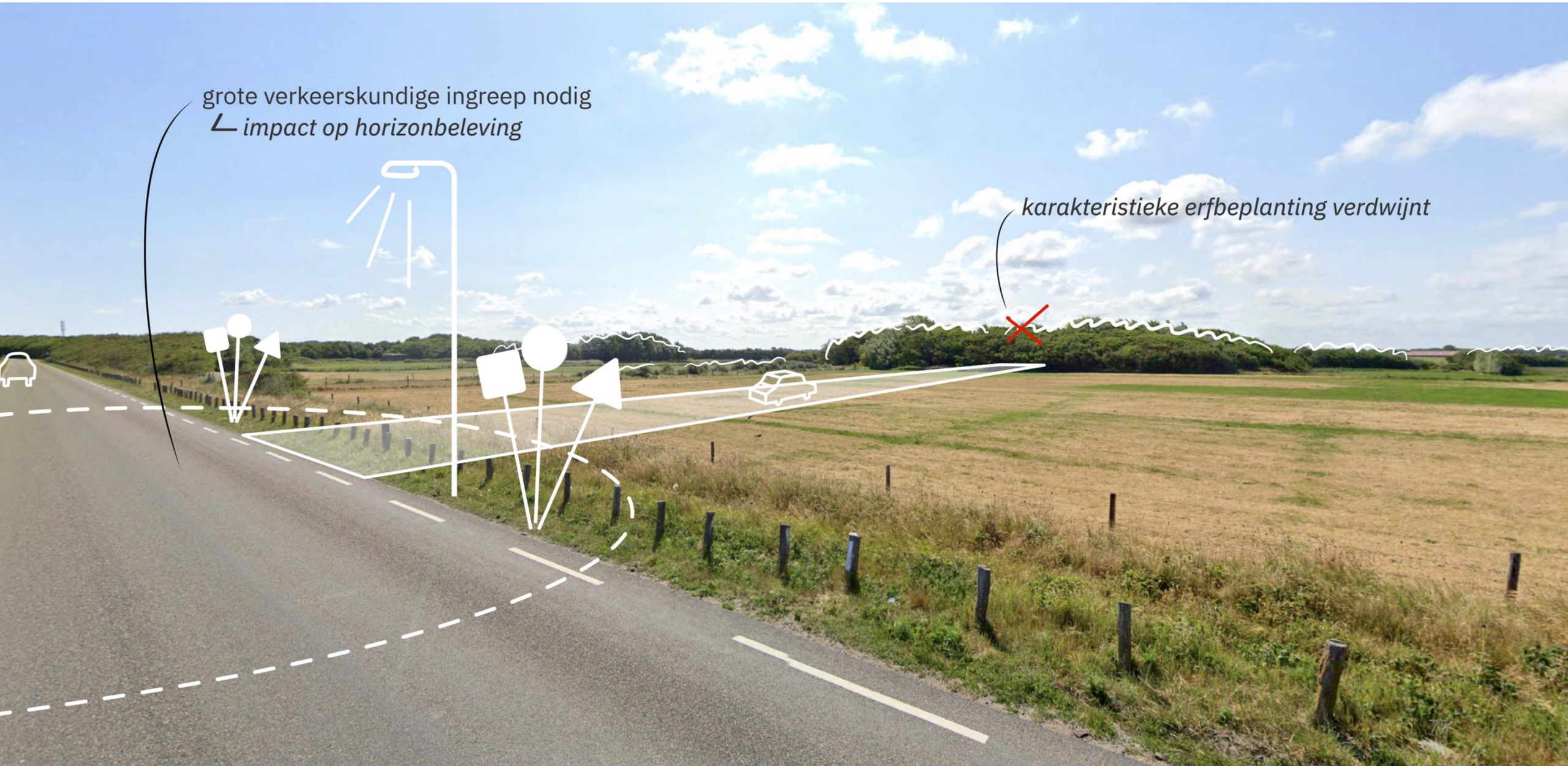
Impact rondweg

Impact rondweg

grote verkeerskundige ingreep nodig
↳ impact op horizonbeleving

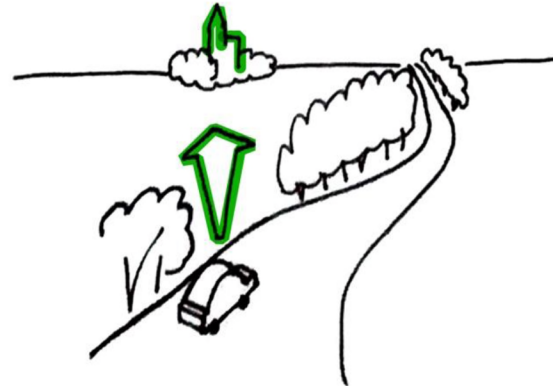
karacteristieke erfbeplanting verdwijnt

Kansen

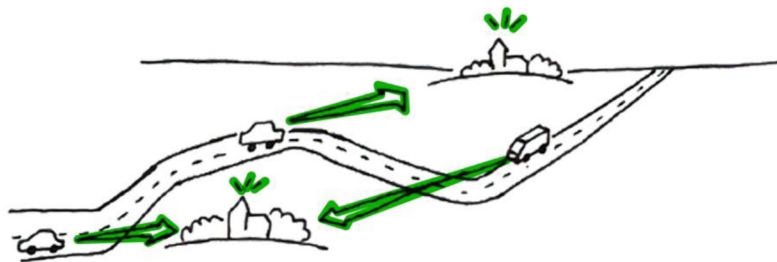
Kies een tracé dat de richting van bestaande wegen en/of verkaveling volgt

Zorg voor zichtlijnen richting de kern en creëer doorzichten de kleine landschapskamers in zoals houtwallen en hagen

Voeg wegbeplanting toe en zorg daarbij voor specifieke doorzichten: zoals rietoevers

Zorg op het tracé voor voldoende zichten op dorpen zoals op het markante dorpsgezicht van Aagtekerke en Domburg

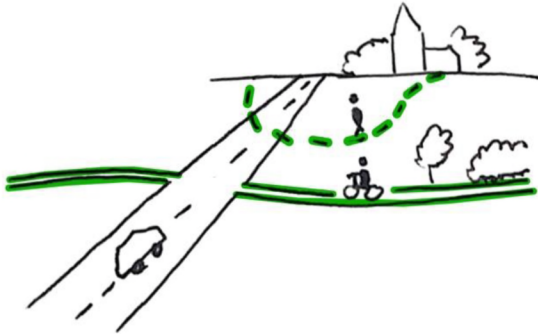

Neem geluidsbepalende maatregelen op de weg Bv. hagen, geluid reducerend asfalt

Creëer nieuwe ommetjes vanuit de kernen en/of nieuwe doorgaande recreatieve routes Ommetjes vanuit Aagtekerke en Domburg

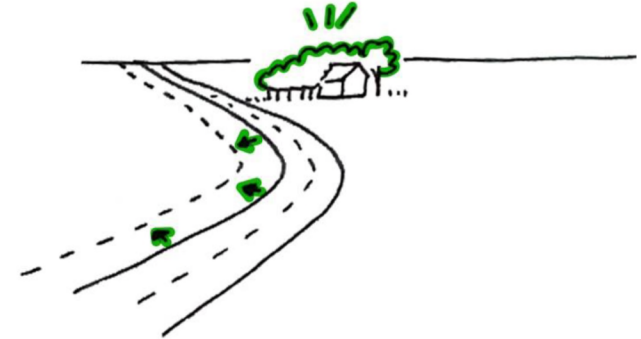
Kansen

Behoud overstekbaarheid van
nieuwe wegen
Bijv. (lokale) snelheidsverlaging
t.p.v. recreatieve routes

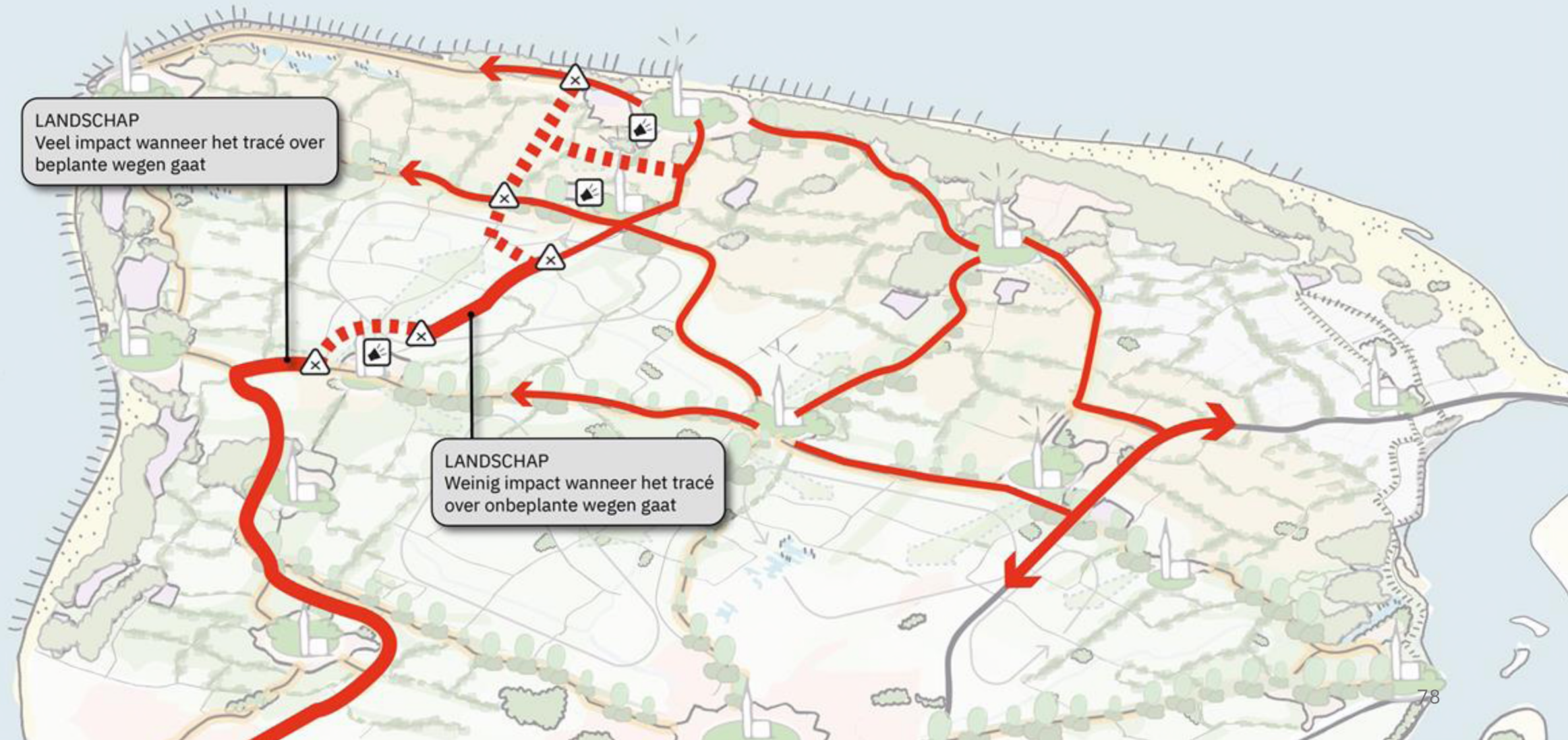

Beperk het wegmeubilair t.b.v.
horizonvervuiling

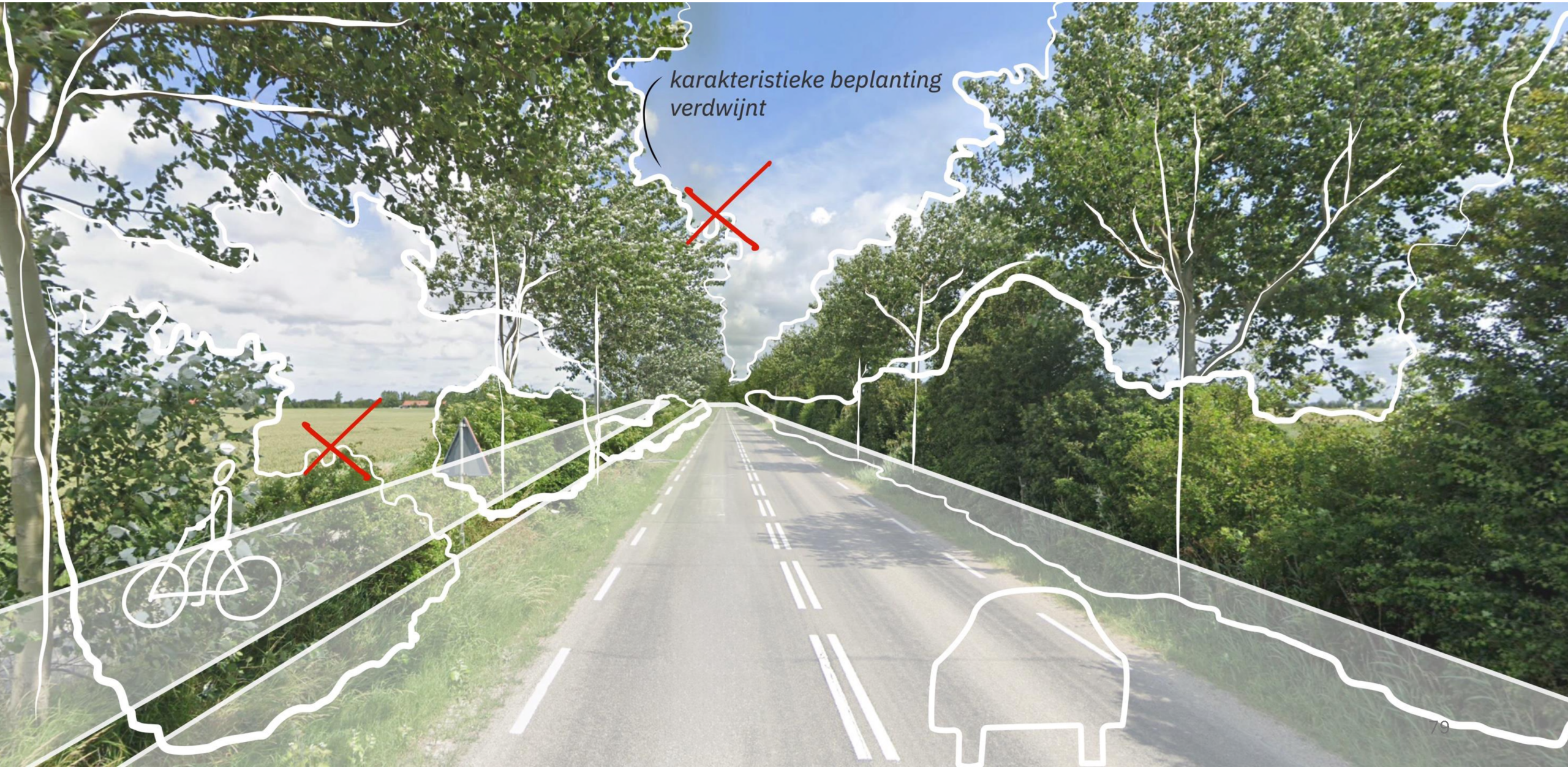

Voorkom dat erfbepanting moet
verdwijnen, met name in het open
landschap waar besloten erven
karakteristiek zijn

Impact en kansen scenario 4 Randweg Walcheren

Impact opwaarderen beplante N-weg

Kansen

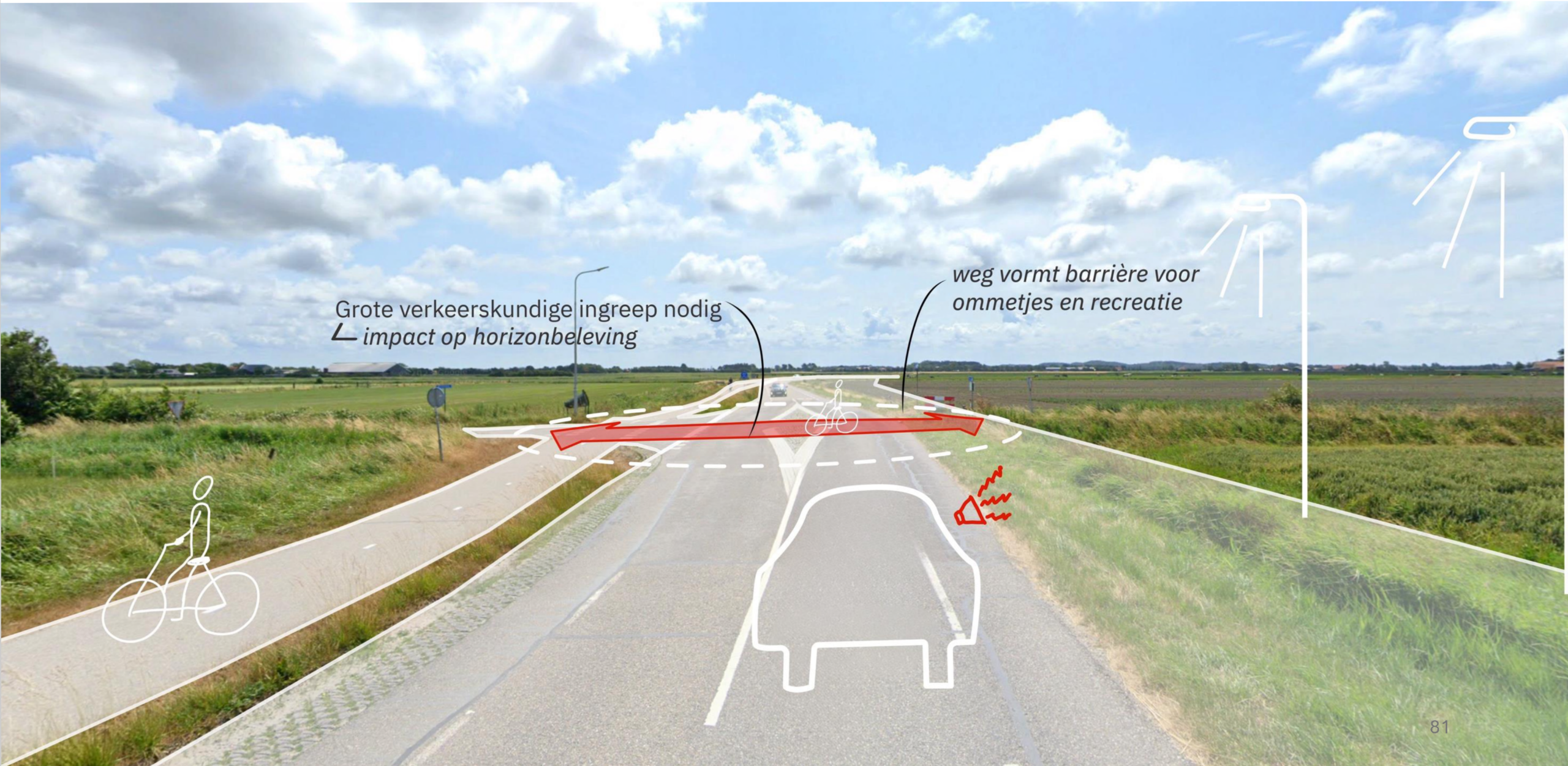

Voorkom dat wegbeplanting moet verdwijnen. Zet bijvoorbeeld de huidige smalle beplante weg in voor langzaam verkeer en leg een alternatieve route voor de auto aan

Voeg wegbeplanting toe en zorg daarbij voor specifieke doorzichten:
zoals houtwallen en hagen

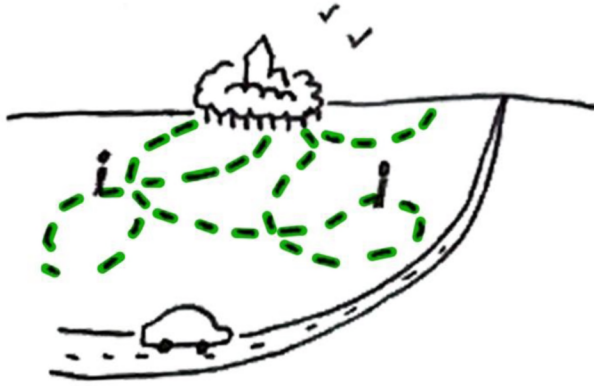
Impact opwaarderen onbeplante N-weg

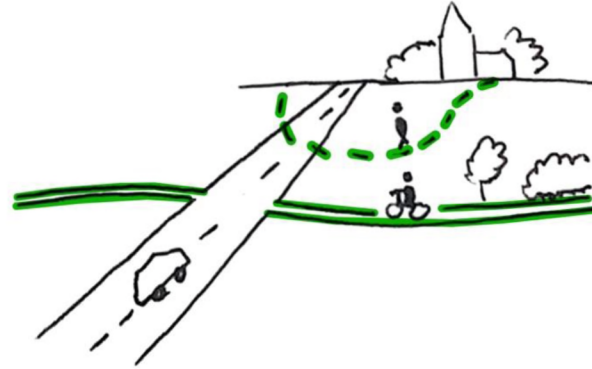
Grote verkeerskundige ingreep nodig
↳ impact op horizonbeleving

weg vormt barrière voor ommetjes en recreatie

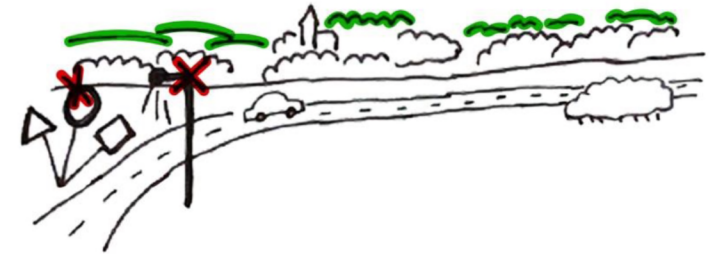
Kansen

Creëer nieuwe ommetjes vanuit de kernen en/of nieuwe doorgaande recreatieve routes

Behoud overstekbaarheid van nieuwe wegen

Beperk het wegmeubilair t.b.v. horizonvervuiling

Conclusies van deze verkenning

Een grote uitdaging met veel impact

Het Walcherse landschap is een afwisselend landschap van contrasten, van openheid en beslotenheid, van rust en ruimte. Het bezit een zekere ‘traagheid’ waardoor het zo geliefd is bij bewoners, recreanten en toeristen. De bestaande wegenstructuur draagt bij aan de beleving van deze kwaliteiten.

Denk aan het bewegen ‘van dorp naar dorp’ via de wegen die de hoger gelegen kreekruigten volgen en daarmee de historie en logica van het landschap articuleren. Of hagen en beplanting langs de wegen met doorkijkjes richting markante dorpsgezichten.

De ambitie om de veiligheid, snelheid en doorstroming voor gemotoriseerd vervoer te vergroten middels een nieuw verkeersnetwerk vormt per definitie een grote impact op deze kwaliteiten. Bestaande wegen met aanliggende hagen zijn niet breed genoeg om opgewaardeerd te worden tot gebiedsontsluitingsweg en nieuwe lijnen in het landschap hebben invloed op de beleving van rust en ruimte. Rondwegen rond een dorp hebben impact op de relatie tussen het dorp en het omringende landschap en voorkomen zou moeten worden dat nieuwe barrières in het landschap ontstaan.

We zien dan ook een grote uitdaging in de opgave om een toereikend en toekomstbestendig verkeersnetwerk in te passen in dit Walcherse landschap, waarbij bestaande kwaliteiten behouden blijven en nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd.

Kansen voor een landschappelijke impuls

Hoewel alle voorgestelde verkeerskundige scenario’s in meer of mindere mate impact op het landschap hebben, verschilt het per gebied wat goede inpassing inhoudt en welke kansen er zijn om de landschappelijke kwaliteiten zelfs te versterken. Hiervoor dient goed naar de huidige situatie te worden gekeken, maar kan tevens inspiratie worden geput uit het verleden.

Waar de beplanting nu grotendeels als hagen langs de weg staat was het landschap in het verleden groener, rijker en gevarieerder. Landbouw in de poelgronden was kleinschalig en percelen waren van elkaar gescheiden door hagen. Laanbeplanting langs de kronkelige wegen over de kreekruigten en verspreid gelegen agrarische bebouwing met erfbeplanting zorgden voor een groene uitstraling en vormden een gevarieerd zicht op het landschap en de dorpen. Een zone van groene buitenplaatsen en landgoederen gaven het gebied de naam de “Tuinen van Walcheren”.

De verkeerskundige ingrepen bieden kansen om iets van deze kwaliteiten terug te brengen en daarmee de beleving van het gevarieerde landschap te versterken. De mate waarin dit mogelijk is, is afhankelijk van de plek van de ingreep en het betreffende landschapstype.

Aanbevelingen voor het vervolg

Blijf landschap meewegen

Het doel van Plan Noordwestroute is om de balans te vinden tussen verkeer, toerisme, kwaliteit van de leefomgeving en het landschap. Het verbeteren van de infrastructuur zou niet ten koste moeten gaan van de kwaliteiten waardoor mensen hier zo graag wonen en komen. Ook in het vervolgproces blijft het noodzakelijk om integraal keuzes te maken, met oog voor de toekomst en een duurzame inzet van het landschap. Daarom moet het landschappelijk perspectief een rol blijven spelen. Maar hoe weeg je – het vaak niet te kwantificeren – landschap mee tussen alle andere factoren zoals haalbaarheid, kosten, technische eisen, programmering, et cetera?

Doe ontwerpend onderzoek naar tracés en wegprofielen

Deze verkenning vanuit het landschappelijk perspectief is een belangrijke eerste stap in het maken van integrale keuzes voor de Noordwestroute. Hiermee is de landschappelijke impact inzichtelijk gemaakt en is een beeld gegeven van de kansen die er liggen voor het landschap in deze complexe opgave. Dit is een aanzet voor verder verdiepend onderzoek en uitwerking.

In het vervolg moet duidelijk worden wat de daadwerkelijke mate van impact is qua weginrichting en tracékeuze, wat er precies nodig is om die impact te beperken en hoe de landschappelijke kansen te verzilveren zijn. Om te bepalen ‘hoe erg’ de impact op het landschap is en welke variant ‘beter’ is, kunnen ook de gebruikswaarde en recreatieve waarde van het landschap worden meegewogen.

Maak integrale keuzes op de schaal van Walcheren

We zien een risico in het uitwerken van deelopgaven zonder het maken van een integrale afweging op de schaal van Walcheren. Vanuit het landschappelijk perspectief zien we het belang van het samenhangende systeem: de waarde van de regio als geheel benaderen, de grotere context beschouwen, de koppeling met andere (ruimtelijke) opgaven leggen. Dit vraagt om een integrale visie op verkeer, landschap, leefbaarheid en andere thema's en opgaven zoals bomenstrategie, wonen, recreatie en biodiversiteit. Zonder integrale overkoepelende visie is er een risico dat lokale oplossingen los van elkaar komen te staan, wat op den duur geen robuust en duurzaam systeem oplevert. Een visie helpt prioriteren en de opgave en het doel scherp te stellen.

Bronnenlijst

De beelden in dit document zijn grotendeels gemaakt door Feddes/Olthof Landschapsarchitecten. De herkomst van de overige beelden is vermeld in onderstaande bronnenlijst. Mocht er een afbeelding van u niet (juist) benoemd zijn, neem dan contact op met Gemeente Veere.

- Pagina 1, 6,19 Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, 2016. *Gebiedsdocument Walcheren*
- Pagina 8 *Luchtfoto van het Verdronken Land van Saeftinghe*. Beeldbank Rijkswaterstaat, foto Joop van Houdt via zeeuwseankers.nl
- Pagina 9 *Landscape with sportsman, and distant view of Middelburg* [schilderij]. Zeeuws Archief, ZI-II0004.
- Pagina 13 Waarschijnlijk door Hollestelle, J. Zeeuws Archief, ZI-II-0143b.
- Pagina 14 Links: Cronyk van Smallegange. (1696). Collectie Antiquariaat Dat Narrenschip.
Rechtsboven: Voorzijde van de buitenplaats Sint Jan ten Heere, tekening door Jan Arends uit 1775 (Zeeuws Archief, KZGW, tekening Jan Arends).
Rechtsonder: Hattinga. (1753). Zeeuws Archief.
- Pagina 15 Links: Zeeuws Archief, HTA Vlissingen, nr. 1012 *Kaart van Walcheren 1700-1800*
Rechtsboven: (1935). Zeeuwse bibliotheek/Beeldbank Zeeland, 7408.
Rechtsonder: (1895). Zeeuwse bibliotheek/Beeldbank Zeeland.
- Pagina 16 Links: (1890). Zeeuwse bibliotheek/Beeldbank Zeeland, 56339.
Rechts: Goedaert. Rijksmuseum Amsterdam.
- Pagina 20 Links: Ir. De Bakker, G. (1947). *De inundaties in Nederland in 1944 en 1945 en de gevolgen daarvan*. Tijdschrift v.h. Kon. Ned. Aard. Genootschap 64.
Midden: (1946). *Reconstructieplan voor het herstel van Walcheren. (ook op pagina 21)*
Rechts: Een overzicht van de dammen, sluizen en keringen van het Deltaplan van OpenStreetMap.org, via Zeilen.nl (2023)
- Pagina 21 Links en rechts: Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (z.j.) *Walcheren, Een landelijk gebied van nationaal belang*.
- Pagina 23 Rechts: Bosch Slabbers (1998). Groenstructuurplan in opdracht van het Waterschap.
- Pagina 24 Links en midden: Bosch & Slabbers, via Landschapsatlas van Walcheren, Bos & Böttcher (2008)
Rechts: De Jonge, N. (1946)
- Pagina 25 Rijkswaterstaat (2023). *Afsluiting en omleiding Dampoortaquaduct*, via Rijkswaterstaat.nl (2024)
- Pagina 38 Links: Jeras.nl, *Aanleg/reconstructie N57*.

FEDDES/OLTHOF